

SZAKPOLITIKAI FÜZETEK

Igazságtétel, jóvátétel, felelősségre vonás

Új Köztársaságért
Alapítvány

Köszönetet mondunk a füzet elkészítéséhez nyújtott segítségért:
az Új Köztársaságért Alapítvány Jogi Kabinet vezetőjének és tagjainak,
Bócz Endre nyugállományú fővárosi főügyésznek,

Császy Zsoltnak,
Herényi Károlynak,
Juhász Ferencnek,
Lakos Imrének,
Tátrai Miklósnak

Kiadja az Új Köztársaságért Alapítvány
Felelős kiadó: Kolber István

TARTALOM

Előszó.....	2
Bevezető.....	3
Bócz Endre nyugállományú fővárosi főügyész: AZ UN. „KONCEPCIÓS PEREKRŐL”	4
Császy Zsolt: IGAZSÁGTÉTEL ÉS JÓVÁTÉTEL.....	10
A BÜNTETŐJOG MINT ESZKÖZ AZ ILLIBERÁLIS ÁLLAM KEZÉBEN Az Új Köztársaságért Alapítvány és az EP Szocialisták és Demokraták Progresszív Szövetsége közös konferenciája (kerekasztal beszélgetés).....	19

ELŐSZÓ

Tisztelt Olvasó!

Az elmúlt időszakban az Új Köztársaságért Alapítvány (<http://ujkoztarsasagert.hu>) fő feladata a Demokratikus Koalíció (DK) programalkotásában történő részvétel volt. Az Alapítvány szakpolitikai kabinetjeire támaszkodva született meg a Sokak Magyarországa címet viselő programjavaslat, amelyet a DK Elnöksége, majd azt követően a Kongresszus is elfogadott mint vitaanyagot. Az egyeztetések eredményeképpen időközben elkészült a program 2.0-ás verziója is. (A programjavaslat elérhető: <http://ujkoztarsasagert.hu/wp-content/uploads/SOMA.pdf>.) Terveink szerint a párt programjának véglegesítése – további széleskörű egyeztetést követően – várhatóan a 2018-as választások előtt történik meg.

Az Új Köztársaságért Alapítvány kabinetjei a részletesebb szakpolitikai elképzelések kidolgozásán munkálkodnak. Ezek megismertetése érdekében indítottuk útjára a Szakpolitikai Füzetek kiadványsorozatot, amelyben olyan műhelytanulmányokat jelentetünk meg, amelyeket külön sem az Alapítvány Kuratóriuma, sem pedig a DK Elnöksége nem vitatott meg, így azok kizárólag a kabinetek elképzeléseit tükrözik. Ez ideig a „Külpolitika”, az „Agrárium”, az „Energetika”, az „E-Magyarország”, valamint az „Aki beteg gyógyulhasson” című füzetek jelentek meg.

Az „Igazságtétel, jóvátétel, felelősségre vonás” című füzettel azt kívánjuk bemutatni, hogy az illiberális állam hogyan használja a büntetőjogot a politikai céljai elérése érdekében, valamint, hogy a Sokak Magyarországa programjavaslatban megfogalmazottak szellemében milyen teendők lesznek ezen a területen a Fidesz kormány leváltását követően.

Bármilyen észrevételt örömmel és tisztelettel várunk a program@ujkoztarsasagert.hu e-mail címre.

Budapest, 2017. október 20.

Kolber István
elnök
Új Köztársaságért Alapítvány

BEVEZETŐ

A demokratikus jogállam egyik legfontosabb alappillére a független igazságszolgáltatás. A harmadik Magyar Köztársaságban a bírák és a bíróságok függetlensége megkérdőjelezhetetlen volt. A bíróságok szervezeti, igazgatási, költségvetési függetlenségének garanciái például szolgáltak más, a demokratikus fejlődés útjára lépett országok számára is.

A 2010-től kiépült önkényuralmi rendszer a független intézményeket megszüntetendő, bekebelezendő ellenségeknek tekintette. Folyamatos támadásokat indítottak az igazságszolgáltatás „fideszesítése” érdekében, átalakítva annak irányítását, igazgatását, személyi összetételét. A bíróságokon még megmaradtak a jogállam szigetei, az ügyészség azonban véglegesen az új egypártrendszer kiszolgálójává vált. Segítségével a büntetőjog olyan eszközzé vált az illiberális állam kezében, mellyel bűnösöket lehet szabadon engedni, és ártatlanokat bebörtönözni.

Az 1989. október 23-án kikiáltott harmadik Magyar Köztársaság első két évtizedében senki sem gondolt arra, hogy hazánkban megint lehetnek koncepciós perek. Ma pedig a Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. két volt vezetője, Tátrai Miklós és Császy Zsolt börtönben ül. Koncepciós eljárás végén ítélték el őket.

El kell jönnie annak a kornak, amikor az ártatlanul meghurcoltak, elítéltek igazságtételben és jóvátételben részesülnek, az eljárások kitervelői és végrehajtói pedig független bíróságok előtt felelnek tetteikért.

Az Új Köztársaságért Alapítvány valamint az Európai Parlament S&D Frakciója két konferenciát szentelt részben vagy egészben a koncepciós eljárások témájának. Ez a füzet nagyrészt a két konferencián elhangzottakon alapul. Szeretnénk köszönetet mondani a konferenciák résztvevőinek, Bócz Endrének, Császy Zsoltnak, Herényi Károlynak, Juhász Ferencnek, Lakos Imrének, Tátrai Miklósnak, és mindazoknak, akik közreműködtek a füzet összeállításában, elsősorban a Demokratikus Koalíció Jogi és közigazgatási kabinetje tagjainak és meghívott szakértőinek, akik több alkalommal tárgyaltak a témáról.

Budapest, 2017. október 20.

Avarkeszi Dezső
kabinetvezető

Bócz Endre nyugállományú fővárosi főügyész:

AZ UN. „KONCEPCIÓS PEREKRŐL”

A „konceptiós per” szókapcsolat az 1950-es évek közepén jelent meg és viharos gyorsasággal terjedt el egy sajátos eseményhalmaz jelölésére. Gyakori, sőt, hivatalos dokumentumokban – pl. a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának 1962-es „A munkásmozgalmi emberekkel szemben indított törvénytörő büntetőperek lezárásáról” szóló határozatában – is rendszeresnek mondható alkalmazása folytán sokan hajlamosak arra, hogy elnevezésnek, egy logikai értelemben szabályosan meghatározott fogalom jelölésére szolgáló névnek tekintsék, holott nem az.

A „per” szó fogalmat jelöl: jogintézményt, melynek révén az állam – bíróság közreműködésével – meghatározott típusú, és vitatott események előírászerűen végzett vizsgálatának eredményeként eldönti és kijelenti, hogy mit tekint igaznak, és ehhez milyen jogi következmények fűződnek. Megkülönböztető jelzője, az ugyancsak egy fogalmat – valamely összefüggő gondolatrendszer meghatározó jelentőségű vezérgondolatát – jelölő „konceptió” főnévből képzett melléknév. A „konceptiós per” e szerint olyan per lenne, amelynek (más perektól eltérően) van vezérgondolata. De gondolatrendszer – és így per – nem létezhet vezérgondolat, vagyis konceptió nélkül; a megkülönböztető jelző tehát értelmetlen. A kifejezés tehát nem elnevezés, hanem legfeljebb *fedőnév*, vagy *kódnév*.

Mint közismert, 1947/48 (a „fordulat éve”) után hazánkban is egyre növekvő számban folytak politikai indíttatású bűnperek. Ezeknek két 1956 előtti fő típusát mondták eredetileg konceptiósnak: előbb azokat, amelyek *légből kapott vádakból* fakadtak, majd azokat is, amelyekben korábban természetesnek tartott politikai megnyilvánulásokat egy ideológiai értékítélet utólagos módosítása folytán bűnnek minősítettek. A rendszerváltozás után a lista tovább bővült az 1956-os megtorlási perekkel és a semmisségi törvényekhez kapcsolódó intézkedésekkel – és ezzel vált világossá, hogy nem csak perekről van szó.

Sztálin halála után rövidesen – nálunk hivatalosan 1954. július 15.-én – megkezdődött a korábbi perek felülvizsgálata. 1953. január 3.-án letartóztatták Péter Gábort, az Államvédelmi Hatóság vezetőjét, és nyílt titokká vált, hogy milyen módszerekkel „dolgozott” az ÁVH. Diszkreditálódtak az ítéletek, köztudomás tárgya lett, hogy számos ártatlan embert ítélték el. Noha szovjet részről is szorgalmazták a „személyi kultusz” következményeinek lehető orvoslását, a felülvizsgálat nyögvenyelősen haladt, mivel hazánk legfelső szintű politikai vezetésének személyi összetétele szinte változatlan maradt a Sztálin halálát követő „új szakasz”-ban is.

A perek – amelyeket a maguk idejében a nyugati sajtó koholt vádak alapján rendezett „kirkatpereknek” nevezett – közbeszéd tárgyai lettek, a vezető politikusok is beszélni kényszerültek róluk, de mind a szovjet, mind a hazai pártvezetés azt igényelte, hogy a felülvizsgálat ne vessen árnyékot a Magyar Dolgozók Pártja és hivatalban lévő vezetői tekintélyére, tehát az ő felelősségüket ne feszegetse. A dolgok így nem voltak nevükön nevezhetők. A perek hivatalos gyűjtőneve „*államvédelmi per*” lett. A korai dokumentumok így is nevezik őket. Ám dr. Tímár István, az ÁVH. korábbi helyettes vezetője adekvát értelemben is nem egyszer

használta egy-egy konkrét ügy tárgyának leíró magyarázatánál a „koncepció” szót; a bizonyára véletlenszerűen kialakult, de ködösítésre kiválóan alkalmas és jól hangzó „konceptió per” kifejezés gyorsan sikert aratott és elterjedt. Értelmetlen ugyan, de személytelen, értékmentességet sugall, és homályban hagyja azt is, hogy bármiféle felelősség egyáltalán felvethető lenne.

Ami az ide sorolt perek első változatát illeti, ezeket a politikai életben jelentősnek tekintett személyek ellen indították. Büntetőjogi szemszögből *hamis vádon* alapultak; soha meg nem történt – kitalált és kizárólag vagy túlnyomó részben hamis bizonyítékokkal „igazol” – olyan tetteket róttak a vádlottak terhére, amelyek, ha valóban elkövették volna őket, főben járó bűncselekmények lettek volna. Az elgondolás lényege arra korlátozódott, hogy a kiszemelt egyén (legalább is adott pozíciójában) megsemmisítendő, s erre a büntetőjog használandó fel. Valóban megtörtént eseményekből és kitalált, de lehetséges tények kombinációjából szőtt „tényállást” vád tárgyává téve, a bíróság cinkos együttműködésével, egy büntetőper látszatát keltő színjáték keretében ítélték el őket.

A második változat „nyersanyaga” abból adódott, hogy a Szociáldemokrata Párt és számos szakszervezet a két világháború között éveken át legalísan működött. Az előbbi parlamenti párt volt, a szakszervezetek pedig a munkásmozgalom logikájának megfelelő megmozdulásokat – tüntetéseket és sztrájkokat is – szerveztek. Mindez értelemszerűvé tette a hatóságokkal való szabályozott kapcsolatokat. Ez együtt járt bizonyos információk cseréjével, egyezkedésekkel, alkukkal és kompromisszumokkal is.

Az Ideiglenes Nemzetgyűlés által 1945-ben, a fegyverszüneti feltételeknek megfelelően kibocsátott jogszabály szerint viszont az, aki „*a demokráciaellenes törekvések(...) célját szolgáló hivatalos szerv(...) számára adatokat szolgáltatott*” [Hatályos Anyagi Büntető-jogszabályok Hivatalos Összeállítása (BHÖ) 86. pontjába felvett, 1440/1945. (V.1.) visszaható hatályú miniszterelnöki rendelet 9. § (1) bekezdés e) pontja], népellenes büntett címén öt évtől tíz évig terjedő börtönnel büntetendő. A büntethetőség 10 éves elévülési ideje 1945. január 20-ától számítandó, tehát 1955-ben jár le.

A jogalkotó e rendelkezések kibocsátása idején sem a legalísan folytatott parlamenti ellenzéki-, sem a legalíis munkásmozgalmi tevékenységet nem kívánta ugyan inkriminálni, ám a „fordulat éve” után mind nagyobb teret nyert az a radikális felfogás, amelyet a Kommunisták Magyarországi Pártja vallott, mikor illegalitásban volt, és amely szerint semmilyen kompromisszumot nem lett volna szabad kötni. *Ellenkezőjére fordult tehát a korábbi államrend keretei között legalísan végzett munkásmozgalmi tevékenység ideológiai megítélése.* Ennek jegyében már a munkásmozgalom bármelyik résztvevőjét, aki a rendőrség részére valamilyen információt adott, az eset körülményeire (pl. a kihallgatásoknál köztudomás szerint rutinszerűen alkalmazott kényszerre) tekintet nélkül „áruló”-nak, („rendőrspicli”-nek) lehetett bélyegezni. A Szociáldemokrata Párt akkori politikusait és a szakszervezetek egykori funkcionáriusait és aktivistáit a perbe fogás szüntelen veszélye fenyegette, sokak ellen vádat is emeltek, és százakat ítélték el.

Az 1953-ban megindult felülvizsgálat 1962-ig húzódott, mert az MDP 1956-ig hivatalban lévő vezetői – elsősorban Rákosi Mátyás, Farkas Mihály és Gerő Ernő – személyesen és közvetlenül közreműködtek számos tragédiává fajult törvénysértésben. 1956. után kiterjesztették a felülvizsgálatot a perek második változatára is.

Az 1989-90. évi rendszerváltozás során a törvénysértő perek kérdése más nézőpontból és szélesebb értelmezési keretben jött szóba.

Az 1956-os eseményekben cselekvően részt vevő emberek indítékai szinte szélsőségesen eltérőek voltak. A Kádár-kormány ugyan kezdettől „*ellenforradalom*”-nak minősítette a történeteket, ám egyrészt a „*forradalom-ellenforradalom*” fogalompár történelmi materia-

lizmusban elfogadott értelmezése sem a politikatudományban, sem a társadalom- és történelemfilozófiában nem egyeduralgó, másrészt pedig a résztvevők jelentős hányadát tényleges indítékai alapján ítélve még a történelmi materializmus mércéje szerint sem lehetett volna ellenforradalmárrá minősíteni.

Az 1956-os eseményekben való részvételhez kapcsolódó pereknél alkalmazott történetfilozófiai koncepció a bűnösség kimondásához kevés lett volna; a *jogi minősítést* illetően az a büntetőjogszabály lett volna irányadó, amely az „*államrend megdöntésére irányuló cselekmény*” elkövetését, avagy ilyen mozgalom vagy szervezkedés kezdeményezését, vezetését és lényeges anyagi támogatásban részesítését, illetőleg az abban való tevékeny részvételt tiltotta büntetés terhével.

A Legfelsőbb Bíróság eltekintett a törvény szövegétől. *Jogi iránymutatásul* kimondta azt, hogy a mozgalom vagy szervezkedés irányultsága *objektív tulajdonság*, s mint ilyen, független a kezdeményező, vezető vagy tevékeny résztvevő szubjektív törekvéseitől, és azt is, hogy az államrend „*megdöntése*” fogalmilag magában foglalja a „*gyengítést*”, és annak sajátos formáját, a „*bomlasztást*” is. Ezzel jelentősen kitágította a büntethetőség körét.

Az ítélkezésnek állandó és nélkülözhetetlen módszere a jogszabály-értelmezés. Ez olyan gondolati tevékenység, amelynek keretében egy-egy szó, kifejezés és az általa jelzett fogalom különféle összefüggésekben, és az ezek által megjelenített más-más életbeli helyzetekben további fogalmakkal hozható kapcsolatba, ami által a jelentéstartalma világosabbá válik. Az elemzés során természetesen a logikai műveletek fontos szerephez jutnak, és elengedhetetlen követelmény mind a tartalmi pontosság, mind pedig a formális logika szabályainak megtartása. Ezek bármilyen megszegése súlyos következménnyel járhat: a büntető jogszabály érvényességi tartományának illegális módosításához – „*átértelmezéséhez*” – vezet. Ezt jól mutatja az iménti érvelés. Kétségtelen, hogy a fennálló államrend szilárdságának csökkenése gyengítés útján elérhető, és azzal sem vitakoznék, hogy a gyengítés egyik lehetséges formája, a *bomlasztás*, végső soron elvezethet az államrend megdőléséhez. A gyengítés szükségszerű következménye azonban csak a (fokozható mértékű) meggyengülés, aminek folytán az államrend minőségi értelemben nem változik. Az államrend „*megdöntésére irányuló*” határozós szerkezet tehát nem azonos jelentésű a „*gyengítésére irányuló*”-val. Az előbbi minőségi, az utóbbi pedig változatlan minőségen belül csak az „*államrend*” egy tulajdonságát – a szilárdságát – érintő *menyiségi* változás előidézésére irányul. A „*dolog*”-nak (az államrendnek) a felcserélése egyik „*tulajdonság*”-ával (a szilárdságával) a formális logika szabályai értelmében megengedhetetlen *csúsztatás*, ami a büntetőjogszabály érvényességi tartományának kiterjesztéséhez vezetett, és következménye a „*nullum crimen sine lege*” elvének rendszeres megsértése lett. Akár az 1956-ban forgalomban lévő jelszavak, akár az elítéltek életútja alapján könnyen belátható – bár manapság nehezen emészthető – hogy az *állami* és *társadalmi* rend *megdöntésére* az e címen elítéltek közül igen sokan nemcsak hogy nem törekedtek, de még csak nem is gondoltak. Ám a bírói gyakorlatban a politikai ideológiából merített fikció alkalmazását ez nem befolyásolta.

Sok falu maradt vezetés nélkül, mert a távoli vidékekről odahelyezett funkcionáriusok (tanácselnök, tanácsitkár, párttitkár, stb.) többsége okkal vagy ok nélkül elhagyta a posztját. Ha az 1956. október 23. és november 4. közötti néhány napos interregnum idején a segítségül hívott egykori jegyző megszervezte, hogy hozzanak naponta kenyeret, és a szállítsák el a begyűjtött tejet, a hétköznapi közellátási gondok megoldása – elvontabban megfogalmazva az élet *normális menetének a helyreállítását* – volt a célja. A bíróság azonban a tettét ideologikusan értelmezve mérte egy politikai fikcióhoz; a tett átlényegült közigazgatási intézkedéssé, „*az államigazgatás helyi képviselői szerepkörének nyilvánvalóan tudatos elbitorlásává*”.

Az „átértelmezés”-sel, mint műfogással azonban távolról sem csak a politikai perekben találkozhatunk. A különféle politikai ihletésű kampányok is nem egyszer jártak e módszerhez – hasonló eredménnyel.

Legtágabb teret ehhez azok a büntetőjogszabályok adták, amelyekben a tiltott magatartás meghatározása bővelkedik „normatív”, azaz olyan értékítéletekkel körülírt fogalmakban, mint pl. „előny”, „hátrány”, „kár”, stb.

Ezek közé tartozott az „üzérkedés” az 1960-1970-es években, amikor különös hangsúlyt kapott a „harácsolás elleni harc”. Sok termelőszövetkezeti elnököt és melléküzemág-vezetőt ítéltek el „engedély nélküli ipari vállalkozás fenntartásával elkövetett üzérkedés” címén. Így vált városi legenda hőisévé a „meggymagos ember”, aki egy „leleplező” vasárnapi újságcikk szerint bűnösen vagyonosodott meg, mert hasznosította a Nagykőrösi Konzervgyárban hulladékként kezelt több tonnányi meggymagot; ingyen elszállíthatta, facsemetéket nevelt belőlük, és ezeket eladta. A példákat lehetne folytatni. Mindamellet 1960 után a politikai irányító szervek egyedi ügyekbe a gyanúsítottak terhére közvetlenül egyáltalán nem, vagy csak igen ritkán szóltak bele.

A büntetőjog politikai eszközként történő alkalmazása igazán súlyos és tömeges következményekkel a jogalkotási jogpolitika területén járt.

A tételes büntetőjogban – különösen a „fordulat éve” után – számos olyan rendelkezés kapott helyet, amely tökéletesen összeegyeztethetetlen volt a nemzetközi közösség nagyobb részében a büntetőjog felépítésénél már régóta irányadónak tartott jogi elvekkel. 1956. után – és különösen az 1961. évi V. törvény révén – a helyzet ilyen szempontból sokat javult ugyan, de még mindig maradtak benne olyan rendelkezések, amelyek szükségszerűen a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányában rögzített alapjogokat sértő ítéletekhez vezettek. Ilyenkor nem a per megindítása, vagy az ítélet volt ellentétes a civilizált jog elveivel, hanem a cselekmény – mint pl. a tiltott határátlépésnek, hazatérés megtagadásának, a különféle feljelentési kötelezettségek megszegésének, stb. – büntetendővé nyilvánítása. Lényeges szerepe volt emellett az alacsonyabb szintű közigazgatási szabályoknak – pl. miniszeri rendeleteknek – sőt, esetleg az ezek alapján kibocsátott egyedi közigazgatási határozatoknak is, mert nem egyszer ilyenek határozták meg a büntetőjogi büntetéssel szankcionált kötelezettséget.

„Közellátás érdekeit veszélyeztető büntett” címén 1950-1956 között tízezreket ítéltek bebörtönzésre. A közellátási célú termelési, előállítási vagy beszolgáltatási kötelezettség törvényi előírása önmagában nem kifogásolható. Az elítélés ténszerűen nem volt alaptalan, mert az érintettek valóban nem teljesítették a törvény alapján előírt kötelezettségüket, amelynek a mibenlétét és a mértékét azonban a közigazgatási rendelkezések rendszerint úgy szabták meg, hogy teljesíthetetlen legyen. Ennek – és egy sor más, olyan jogszabálynak, amely büntetőjogi, vagy más megtorló rendszabály (kitelepítés, internálás, rendőri felügyelet, „kuláktalanítás” stb.) alkalmazását írta elő – az volt a célja, hogy meghatározott társadalmi csoportok tagjait joghátránnyal lehessen sújtani. Mint Király Tibor akadémikus rámutatott, az ilyen jogszabályok erkölcsileg elfogadhatatlan, ésszerűtlen vagy egyébként teljesíthetetlen követeléseket támasztottak – büntetőjogi szankció terhével, és „olyan csapdát állítottak a jó szándékú embernek, amit nehezen kerülhetett el”.

Szót érdemel a bűnös elleni fellépés céltudatos megakadályozása is. A bűnügyi hatóságok a párthatásköri listákon szereplő beosztások betöltői ellen csak magas pártszervek előzetes engedélyével indíthattak eljárást, és olyan adatot, amely bűncselekmény elkövetésével hozná őket kapcsolatba, nem is vehettek tudomásul, hanem külön előírások szerint, szolgálati úton a legfelső pártszervekhez kellett továbbítaniuk.

A kódnév – mint látható – távolról sem csak peres ügyekre, hanem a jognak, mint társadalmi magatartást szabályozó eszköznek egyfajta kezelési módjára utal. Az ide sorolható jelenségek különböző halmazai más-más törekvés vagy elképzelés következményei. Forrásuk az az államelméleti és jogfilozófiai tantétel, hogy az állam egyik funkciója a társadalomellenes törekvések *belső elnyomása*, és a jognak, mint kijelentett állami akaratnak, *szolgálat szerepe*, hogy e funkció ellátását megfelelő intézményrendszer – benne a büntető igazságszolgáltatás – létesítésével és működtetésével elősegítse. Ám nem ez a felfogás (ha úgy tetszik: koncepció) volt önmagában a hibás, hanem a működtetés irányának és módjának a megválasztása.

A lakosság igényeinek, vágyainak, törekvéseinek és elképzeléseinek jogalkotási célú artikulálása a modern, képviseleti demokrácia rendje szerint működő államokban politikai erőcsoportok feladata. Ha ezt egy politikai erőcsoport monopolizálja, megnő annak a kockázata, hogy saját politikai – sőt *ideológiai* – elgondolásait egyedül üdvözítőnek tartva érvényesítse.

Ez történt a „fordulat éve” után. Rákosi és társai teljhatalmat szereztek, felszámolták az államhatalmi ágak megosztását, a bírói függetlenséget, és fokról-fokra egy informális, szűk, önjelölt csoport (az un. „trojka” – Rákosi, Gerő és Farkas Mihály) még az MDP Szervezeti Szabályzatát is sutba vágva önkényuralmat érvényesített. Jogot formált arra, hogy maga döntse el: kit kell bebörtönözni, kitelepíteni, anyagilag és erkölcsileg tönkretenni, és kinek mit szabad a törvény ellenére is büntetlenül tennie. Ez – ha mérsékeltebb formában is – érvényesült a rendszerváltásig. A törvény, a korlátozó jogszabály, a per, és az ítélet tehát az esetek nagy hányadában csak az önkényesen kitűzött ideológiai célokat szolgáló, tendenciózus jogalkotásnak volt a következménye.

A kétharmados parlamenti kormánytöbbség önkorlátozásra csekély készséget mutató hatalomgyakorlási módja – különösen a személyre szabott kinevezési törvények, és a 2000-ből származó negyedik, meg a 2011-ből származó ötödik semmisségi törvény – kényszerűen kínálja a kérdést: fennáll-e a jogalkotási önkény veszélye? S ha igen: fenyeget-e a hasonló karakterű büntetőpolitikai önkény veszélye is? A nem egy nagy hírveréssel és nyilvánvalóan céltudatos időzítéssel megindított büntetőeljárás, az ezek nyomán keletkezett, de régóta zátonyon vergődő, vagy már alaptalanak bizonyult büntetőper, továbbá közzájön forgó botrányok tényszerű fedezet nélküli, kétes hitelű magyarázata és tárgyilagos vizsgálatuk semmivel nem indokolt mellőzése – azaz néma megtagadása – sokakban nem alaptalanul kelt *de javu* érzést.

Jó hír, hogy az Alaptörvény – ha nem is karakteres megfogalmazással – számos olyan elvet megerősít, amely a „jogállamiság” 1990-től intézményesült értelmezése szemszögéből lényeges. Ilyen pl. a bírói függetlenség, mellyel, mint tapasztalható, a bírák élnek is. Ám rossz hír az, hogy születnek olyan törvények, amelyek e megerősített elvek sajátos értelmezéséről tanúskodnak. A bíróságok igazgatásának új rendje pl. hosszabb időtávon kétséget ébreszt az iránt, hogy lesz-e *politikai függetlenséget* igénylő bíró?

Jó hír, hogy a közzéadói hatóság a törvények szerint rendelkezik azzal a szakmai függetlenséggel a bizonyítékok értékelése és a jogszabályok értelmezése terén, amely az erre vonatkozó nemzetközi dokumentumok szerint meg kell, hogy illesse. Lelkiismereti kérdés, hogy ezzel hogyan él. Nem kifogásolható, ha ellentmondásos bizonyítási anyagra épít vádat, feltéve, hogy *tárgyilagos* és *ésszerű* érveléssel levezethető az ismert (ígérkező) bizonyítékokból egy olyan tényállás, amely szerint a (magát akár ártatlannak valló) gyanúsított bűncselekményt követett el, és ezen az sem változtat, ha a bíróságot mégsem tudja meggyőzni. Kötelességszerűnek tekintendő a vádemelés, ha kialakult ítélkezési gyakorlat híján ésszerű és szakszerű érveléssel jut arra az álláspontra, hogy a kérdéses tett beleütközik valamely

büntetőjogi tilalomba, bár hasonló ésszerűséggel és szabatosággal lehet érvelni ez ellen is. A jogszabály helyes (mértékadó) értelmének megállapítása a bíróság előjoga. Hamis vádon vagy kiterjesztő jogértelmezésen alapuló per egy ténylegesen független és hozzáértő bíróság esetén nehezen vihető sikerre, hiszen egy ilyen bíróság ésszerű kételyeit hamis bizonyítékokkal maradéktalanul eloszlatni szinte lehetetlen, bár abszolút lehetetlenségnek ezt mégsem mondanám.

A rossz hír viszont az, hogy a büntetőeljárásban gyanúsítottként venni részt még akkor is súlyos hátrány, ha az ártatlanság vélelmét szilárd garanciák biztosítják. A tapasztalat azt mutatja, hogy ez a vélelem a jog világában mást jelent, mint a mindennapi életben. A gyanúsítás híre önmagában is számos nehézség és hátrány forrása lehet – és ez, természetesen, fokozható széleskörű hírveréssel –, a vizsgálat és a per megfelelő szaktudással, eszközökkel és módszerekkel évekig elhúzható. Különösen akkor rossz ez, ha úgy tűnik, hogy (a gyanúsítottat nem számítva) senki nem sűrgeti, hogy az eljárás a végéhez érjen, sőt, úgy tűnik, mintha nyomós érdekek szólnának a mellett, hogy az illető minél tovább „gyanú alatt álljon”. Egy alaptalanul megindított és huzamos ideig tartó büntetőeljárás gyakorlatilag alig orvosolható, vagy akár orvosolhatatlan sérelmet is okozhat, és rossz hír az is, hogy ezt egyre többen személyes tapasztalatok alapján képesek tanúsítani.

Valószínűleg minden történelmi korszakban előfordult hatalmi önkényeskedés. A fékekkel és ellensúlyok rendszerével felszerelt demokratikus jogállam eszménye az állami önkény ellentéte, de nyilvánvaló, hogy e kettő között rengeteg átmeneti megoldás létezhet, az pedig biztosra vehető, hogy tökéletes kivitelben egyik ideál-típus sem valósult még meg sehol. A „konceptációs perek” jelenség-csoportja az állami önkény megvalósulásának jogi formáit szemlélteti ugyan, de nem történelmi képeskönyv, hanem inkább a megvalósítási eszközöket bemutató katalógus.

Császay Zsolt:

IGAZSÁGTÉTEL ÉS JÓVÁTÉTEL

A 2010-ben uralomra került Orbán-rezsim szétzilálta a demokratikus rendszerváltozással született jogállamot, saját politikai céljai kiszolgálására kényszerítve ezen belül a független igazságszolgáltatást. A jogsértések és a joggal való visszaélések sorozata önkényuralmi jelleget öltött, a rezsim célja egyrészt a politikai ellenfelekkel való leszámolás, másrészt az államapparátus dolgozóinak megfélemlítése volt. A Demokratikus Koalíció szükségesnek tartja felhívni a magyar társadalom figyelmét ezekre a jogsértésekre, az ártatlan áldozatokkal szembeni eljárások valódi céljaira, és mindent meg fog tenni az önkényuralmi eljárások kárvallottjainak teljes körű jogi, erkölcsi és anyagi rehabilitációjáért.

KONCEPCIÓS PEREK

Dr. Vida Ferenc, a Nagy Imrét halálra ítéelő vérbíró a következőképpen határozta meg a koncepció per fogalmát: *„Koncepciónak azt a pert tartom, amely a tényekkel ellentétben egy politikai koncepció alapján ítélezik, és éppen ezért azokat a tényeket veszi csak figyelembe, amelyek ezt a bizonyos politikai koncepciót alátámasztják, mindazokat a tényeket viszont, amelyek ennek ellentmondanak, figyelmen kívül hagyja.”*

Az a szomorú helyzet, hogy a fenti definíció az Orbán-rezsim által sorozatban alkalmazott büntetőeljárásokra is ráillik. A Fidesz már másodszori kormányra kerülése előtt egy évvel megkezdte az első Orbán-kormány 2002-es bukását követő szocialista-liberális kormányzatok vezetőinek és hivatalnokainak fenyegetését: ismét hatalomra jutva számon kéri rajtuk a tevékenységüket. Mivel az ügyészség már régóta fideszes befolyás alatt állt, a választások felé közeledve pedig a rendőrség munkájában is mutatkoztak a megfelelési kényszer jelei, mindez több volt pusztán fenyegetésnél. Bizonyos eljárások már 2010 tavasza előtt megindultak, az „elszámoltatás” a hatalomra készülő párt médiájának erőteljes bevetésével a választási kampány egyik központi elemévé vált.

Elsődleges célcsoport: az államapparátus középvezetői

A büntetőjog politikai leszámolások céljára való igénybevétele a jogrendszer elleni leg súlyosabb támadások egyike, ám a Fidesz kétharmados győzelmét követően ennek kevés dolog állhatott tartósan az útjába. A leszámolások jellemzője volt, hogy büntetőeljárások nem csupán a kiválasztott politikai célszemélyek, hanem az államapparátus középvezetői, illetve alacsonyabb beosztású tagjai ellen is indultak. Ez utóbbiaktól akartak a magasabb szintű korábbi politikai vezetők ellen hamis terhelő vallomásokot kicsikarni, eszközként felhasználva őket. A hatalom úgy kalkulált, hogy az általa kiválasztott alacsonyabb beosztású személyek sokkal kisebb ellenállást tudnak kifejteni a rájuk nehezedő lélektani nyomással szemben, mint saját politikai háttérrel rendelkező korábbi főnökeik. Az eljáró hatóságok egyrészt a szóban forgó személyek kiszolgáltatottsága miatti spontán megfelelési szándéokra alapoztak, de alkalmaztak közvetlen fenyegetést is. Ennek fő eszköze az előzetes

letartóztatás foganatosítása vagy az azzal történő fenyegetés volt, a „tanú helyett lehet vádlott is” típusú nyomásgyakorlás, továbbá az arra történő utalások, hogy a „sajtóban” (értsd: a fideszes propaganda eszközökben) tálalják az ügyüket, ami tönkretelheti jövőjüket.

De ugyanilyen fenyegető módon rendelik el a törvényben biztosított határidőn belül a lehető legrövidebb idő alatt a nyomozást, amit aztán lelassítanak azért, hogy időről-időre a politikai haszonszerzés reményében újra és újra részletesen pertraktálják. Törvénytörő módon élnek a kiszivárogtatással (természetesen mindvégig tagadva azt, bár a nyomozati anyagok sokszor jegyzőkönyv-szöveghű változatban kerültek az újságjaik lapjaira, illetve az elektronikus média általuk uralt felületeire).

A büntetőeljárások alanyaivá vált korábbi államapparátusi dolgozók addigra jellemzően már elveszítették állásukat, vagy ennek közvetlen veszélyével kellett számolniuk. Az ellenük folytatott büntetőjogi támadások általában kimerültek a rendőrségi zaklatásokban (kihallgatásokban), amelyek célszemélyei – volt állami hivatalnokok – a büntetőjog világával addig maximum áldozati vagy sértetti oldalról kerültek kapcsolatba. Az alacsonyabb szintű nyomozó hatósági (rendőrségi) zaklatások alapvetően pszichikai, de anyagi terhelést (ügynyelvi költségeket) is jelentettek a kiszemelteknek, valamint azt az egzisztenciális kockázatot, hogy még a jelenlegi, a korábnál rendre kedvezőtlenebb állásukat is elveszíthetik. Állást, munkalehetőséget többé nem kapnak, baráti kapcsolataik megszűnnek, jobb esetben megrikulnak. A szóban forgó eljárások sok esetben a régóta a Fidesz felé kacsingató volt kollégáiktól származó információknak vagy a személyes bosszúnak voltak a következményei. Az „elszámoltatás” áldozatai közé nemcsak a büntetőeljárás alá vont – meggyanúsított, megvádolt – személyek sorolhatók, hanem azok a rendőrtisztek, ügyészek és bírák is, akik nem voltak hajlandók kiszolgáltatni a fenti törekvéseket, s emiatt addigi szakmai pályafutásuk megtörésével kellett fizetniük.

Az „elszámoltatás” szerves részét képező fideszes tömegtájékoztató jóvoltából az érintettek körüli büntetőjogi lépésekről értesült a nyilvánosság, ami ellehetetlenítette további munkavégzésüket, illetve szakmai kapcsolataikat is. Az állami szféra dolgozóira vonatkozó jogszabályokat később évről évre szigorították, ami az érintetteket kizárta az állami állásokból a legenyhébb bűncselekmény gyanúja esetén is. A még a közsférában lévő alkalmazottaknál pedig a tetszőleges mérleget körébe helyezték, hogy megtarthatják-e állásukat vagy sem. Mindezt a kormányzati irányítás alatt álló rendőrség, a NAV nyomozó szervek vagy az ügyészség egyoldalú döntéseinek függvényében megindított büntető eljárások ténnyéhez kötve.

A gyanúsítások közzlése után megfigyelhető volt az eljárások elhúzása vagy szakmai alkalmatlanságból, vagy avégett, hogy a célszemélyeket minél tovább büntető eljárásban tartásák, hogy annak össze hátránya és terhe tovább sújtsa őket. A klasszikus karkai tétel érvényesült tehát: „Az ítélet nem egyszerre jön, az eljárás maga válik lassanként ítéletté”

Az „Elszámoltatásnak” nevezett politikai bosszorkányüldözés hivatalos statisztikai adatai szegényes eredményekről tanúskodtak: az 1442 vizsgált ügyből csak 110 nyilvános jelentés született, ebből 61 esetben történt büntető feljelentés és mindössze 7 vádemelésre került sor. Az elszámoltatás igazi eredménye azonban a félelem légkörének megteremtése volt, amelynek fölkelésében viszont nagyon sikeres volt az autokratikus hatalom.

Az „elszámoltatás” során meghurcoltak, illetve érintettek számát mindösszesen akár tízezer főre becsülhetjük, hiszen idetartozik az áldozatok családja és közvetlen környezete is.

A hűtlen kezelés mint az „elszámoltatás” jogcíme.

A Rákosi-rezsim idején a „szabotázs” volt a tömegesen alkalmazott jogsértő büntetőeljárások leggyakoribb vádjá. Az Orbán-rezsim koncepciók perei jellemzően „hűtlen kezelés”

jogcímen futottak. A Btk. vagyon elleni fejezetében szereplő 319. § szerint a „hűtlen kezelésnek” négy tényállási eleme van: a vagyoni hátrány, a szándékos köteleességszegés, a vagyoni hátrány okozására irányuló szándék, valamint a mindezek közti ok-okozati összefüggés. Ezek szerint nem szükséges, hogy az elkövetőnek saját vagyoni előnye származzék tetteiből (az vesztegetés lenne), ám a laikus közvélemény előtt ezeket az ügyeket mégis „korrupciós ügyekként” lehetett tálnálni, holott a korrupció lényege éppen az elkövető vagyoni előnye. A hűtlen kezelés legfőbb „előnye” viszont az volt, hogy a nyomozó hatóságoknak nem kellett vesztegetést bizonyítaniuk. További „előny” volt, hogy magas – akár tíz év – a büntetési tétel, ami a hosszabb elévülés miatt bír jelentőséggel, továbbá az érintetteket is jobban lehetett a magas büntetési tétellel ijesztgetni.

Megjegyzendő, hogy a vagyon elleni bűncselekmények közül a nyomozó hatóságok számára a legkönnyebb a Btk. 320. § „hanyag kezelése” lett volna, amelynél még a szándékos elkövetést sem kell bizonyítani. Ám a hanyag kezelés legfeljebb annak igazolására lehetett volna alkalmas, hogy az előző kormányzathoz köthető elkövetők dilettánsok voltak, ám így a „korrupciót” nem lehet az őket kinevező politikusokra vetíteni. A másik ok, amiért a hanyag kezelés nem volt nyerő, az a viszonylag csekély, maximum 3 éves büntetési tétel. Mivel az elévülési idő is csak ennyi lehet, így 2009-ből csak 2006-ig lehetett volna visszamenni.

Önkormányzati ügyek

Jogilag igen aggályos ügycsoportot alkottak azok a büntetőeljárások, amelyeket „önkormányzati ügyeknek” szokás nevezni. Ezeknél az alapvetően fővárosi kerületi döntésekkel kapcsolatos eljárásoknál megfigyelhető volt, hogy amennyiben az „elszámoltatást” kezdeményező politikai erők képviselői is támogatólag vettek részt a kifogásolt döntések meghozatalában, akkor kizárólag a végrehajtókat vonták felelősségre (lásd: VII. és VIII. kerületi ügyek). Ha viszont Fidesz-KDNP képviselői nem szavazták meg a döntéseket, akkor a döntéshozók is felelősségre lettek vonva (lásd: VI. kerület). Mindez világosa mutatja a politikai érdek nyers érvényesülését a független igazságszolgáltatás rovására.

Le nem zárt jogalkalmazói vita, hogy a „kedvenc” elszámoltatási jogcím, a hűtlen kezelés, alkalmazható-e önkormányzati testületre, önkormányzati képviselőre. E perekben a bíróság – igaz még nem jogerősen – e jogcímet alkalmazhatónak látja annak ellenére, hogy a közismerten laikus testületi tag az általa megkapott szakértői, könyvvizsgálói, értébecslési anyagok alapján hozza meg döntését, azok felülvizsgálata nem hatásköre, így tehát e bűncselekményt elkövetni sem tudja.

A bírósági eljárások „kitelepipítése”

Az „elszámoltatás” során jellemzően és túlnyomó többségben felmentő ítéleteket születtek, ám rendre ezeknél is sérült a tisztességes eljárás követelménye. Ez főként a törvényes bírótól való eltéréssel, a bíróságok önkényes kijelölésével valósult meg, ami a hatalmi arrogancia jegyében nemcsak a jogalkalmazást, de a jogalkotást is a politika önkénye alá rendelte. A „személyre szabott bíraskodás” jegyében végzett „perkitelepipítés” azt jelenti, hogy a törvényileg „automatikusan” illetékes bíróság helyett az a bíróság ítélkezik az ügyben, akit a végrehajtó hatalomhoz közeli személy, a legfőbb ügyész, illetőleg az OBH elnöke kijelöl.

A perkitelepipítést az Alaptörvény 2011. áprilisi elfogadását követően, 2011 nyarán fogadta el a parlament a 2011. évi LXXXIX. törvénnyel: „Az egyes eljárási és igazságszolgáltatást érintő egyéb törvények módosításáról” címmel. A kormánypárti képviselők ezzel egy olyan jogszabályt hoztak létre, kifejezetten az ekkor bevezetett úgynevezett „kiemelt ügyekre” vonatkozóan, ami merőben különbözött az illetékesként eljáró bíróságoktól való eltérés korábbi gyakorlatától. A törvényileg illetékes bíróságtól, így a törvényes bírótól való eltérésre

ugyanis már korábban megvolt a lehetőség. Ám ehhez a Legfelsőbb Bíróság döntésére volt szükség, amit az új jogszabály most a legfőbb ügyészhez telepített. Eszerint az eljárásra a kiemelt ügyekben az a bíróság illetékes, ahol az ügyész – a legfőbb ügyész döntése alapján – az eljárás ésszerű időn belüli, illetve soron kívüli elbírálásának biztosítása végett vádat emel. A jogalkotók azonban adósak maradtak annak a kérdésnek a megválaszolásával, hogy honnét kellene mindezt a legfőbb ügyésznek tudnia.

Különböző szakmai és jogvédő szervezetek, így pl. a *Magyar Bírói Egyesület* még a törvény elfogadása előtt a javaslat felülvizsgálatát indítványozta, mivel álláspontja szerint az eljáró bíróság ügyész általi kiválasztása sérti a törvényes bíróhoz való jogot. (Az eredeti törvényjavaslat a szélesebb közvélemény előtt egyébként arról híresült el, hogy az eljárás első részében megfosztotta volna a gyanúsítottakat az ügyvédi védelemtől. Ez utóbbit még a kormányzópárt többsége sem tudta elfogadni, a perkitelepítést viszont igen.)

Mindezek után az *Alkotmánybíróság* 2011. december 20-án kelt 166/2011. számú döntésében megállapította, hogy a már elfogadott törvénymódosítás alkotmányellenes, egyben nemzetközi szerződésbe ütközik, ezért azt megsemmisítette. Az Alkotmánybíróság (öt párhuzamos indoklással és hat különvéleménnyel) megállapította azt is, hogy a szóban forgó rendelkezés nemcsak a pártatlanság látszata körülményének nem tesz eleget, hanem sérti az Emberi Jogok Európai Egyezményét is, amelyet hazánk ratifikált. („Tisztességes tárgyaláshoz való jog: Mindenkinek joga van arra, hogy ügyét a törvény által létrehozott független és pártatlan bíróság tisztességesen, nyilvánosan és ésszerű időn belül tárgyalja...”)

Ez azonban nem zökkentette ki az elszámoltatás inkvizitorait, akiknél a „jogkövető magatartás” azt jelenti, hogy nem nekik kell a jogot követniük, hanem a jognak őket. A megsemmisített jogszabályt ezért a szokásos eljárással 2011. december 31-én – a legfőbb ügyész helyett immár az OBH elnökehez delegálva a döntést – az Alaptörvény Átmeneti Rendelkezései közé helyezték. Egyben „A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról” szóló 2011. évi CLXI. törvénybe is bekerült a rendelkezés, valamint a Be. 20/A paragrafusába is.

Az Országos Bírósági Hivatal elnöke először a 2012. február 16-án, a Hagyó Miklós és 14 társa ellen, bünszövetkezetben elkövetett, különösen nagy vagyoni hátrányt okozó hűtlen kezelés bűntette miatt indult büntetőeljárásban élt ezzel a jogával, mégpedig úgy, hogy a jogorvoslati lehetőség sem volt ez ellen biztosítva. Az OBH elnöke – a Legfőbb Ügyészség közreműködésével – 2012 végéig további 41 esetben hozott ilyen döntést, ezek közül 9 volt büntetőügy. Köztük szerepelt szinte az összes akkor indított politikailag érzékeny eljárás, így a Hagyó-ügy, Sukoró és a Kocsis István nevével fémjelzett MVM ügyek, valamint a másik oldalról a volt fideszes üzletember, Varga Tamás ügye. Sukoró volt az első, ahol már fellebbezni is lehetett a Kúriához, igaz eredménytelenül. Viszont a fellebbezések közül kettő az Alkotmánybíróságon landolt, miközben ugyancsak az AB-hoz fordultak a Hagyó-ügy, valamint egy Balassagyarmatra kitelepített ügy védői is.

A következő lépést ezért ismét az Alkotmánybíróság tette meg, amikor 45/2012 (XII.28.) sz. határozatával hatályon kívül helyezte az Alaptörvény Átmeneti Rendelkezései közül a 11. cikk (3) bekezdését, amely az OBH elnökének bíróságkijelölési jogára vonatkozott.

A bíróságok azonban arra való tekintettel, hogy a Büntetőeljárás törvényben és „A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról” szóló törvényekben ez benne maradt, továbbra is megmaradtak az addigi gyakorlatnál.

Amire az Alkotmánybíróság 36/2013. (XII.5.) számú határozatával megsemmisítette az ügyáthelyezést lehetővé tevő maradék jogszabályokat is. A folyamatban lévő perek közül ezt követően nyolcból hétben megállapították az eljáró bíróságok a saját illetékességük hiányát, s az ügyeket visszaküldték a Fővárosi Törvényszékhez. Az érintettek örültek a jog-

államiság diadalának – az Alkotmánybíróság elmarasztalásain kívül a Velencei Bizottság is jogsértőnek találta 2013-ban a perkijelöléseket –, de a dolog ezzel korántsem zárult le. Először az OBH nyilatkozott arról, hogy a folyamatban lévő ügyeket az Alkotmánybíróság döntése nem érinti. (Eszerint az AB csak a saját szórakoztatására helyezte volna hatályon kívül ezeket a jogszabályokat és nem a jogszerű állapot helyreállításáért.) Az AB-nél már ekkor is megmutatkozott a 2010-es választások után megválasztott új alkotmánybírák „unortodox” jogfelfogása, így csak szűk többséggel születhetett meg az alkotmányvétsést kimondó határozat. Ám még a szűk többségnek is meglehetett az ára, mert az AB ugyan kimondta az alaptörvény-ellenességet, de a konkrét bírósági eljárásokat nem tartotta szükségesnek megsemmisíteni, mondván: *„alaptörvény-ellenességüknek a megállapítása tehát elvileg a törvény erejénél fogva maga után vonja azok alkalmazása kizárását az alkotmánybírósági eljárás alapját képező ügyekben...”* Vagyis az eljáró bíróságoknak automatikusan észlelniük kell a jogsértést, és meg kell szüntetniük eljárásukat.

Csak hogy a perkitelepített ügyeket a Fővárosi Törvényszék – a Kúria egyetértésével – visszatette korábbi helyszínükre, mégpedig a jogtalanul kényszernyugdíjazott bírósági vezetők visszahelyezését megalapozó érvelésre rímelő módon. Nevezetesen hiába állapítottak meg jogsértést, már készhelyzet alakult ki, amely miatt az eredeti állapot nem lehet (nem kívánják) visszaállítani. Az ügyáthelyezés hivatalos indoka amúgy a Fővárosi Törvényszék tehermentesítése volt, ami a számok tükrében hamis indok, hiszen 2012-ben 1899-cel kevesebb ügy volt a Fővárosi Törvényszéken, mint az előző évben, ezen belül az elsőfokú ügyek száma is kisebb volt 141-gyel.

Vajon miért ragaszkodtak mindenáron a perkitelepítés önkényes jogának érvényesítéséhez a hatóságok? Ez egyrészt jogbizonytalanságot okozott a vádlottaknak, hiszen az ellenérdekű ügyészségnek módjában állt a perkitelepítés helyszínének kiválasztásában közreműködni, míg a védelemnek nem. A perek másrészt a fővárosinál kisebb létszámú bíróságokra kerültek, ahol az ügykijelölési szabályzat alapján előre lehetett tudni, hogy személy szerint melyik bíró fogja tárgyalni az ügyet. Így tehát nemcsak a bíróságot, de valójában az eljáró bíró személyét is ki tudták jelölni. Harmadrészt a távoli helyszín miatt a maradék ellenzéki média általában nem tudott lemenni a tárgyalásokra, így zömmel elmaradtak a fideszes propagandát cáfoló bírósági tudósítások. A perkitelepítés negyedszer jelentős plusz költséget jelentett az elszámoltatás egzisztenciális gondokkal küszködő áldozatainak.

TISZTOGATÁSOK

A tömeges politikai tisztogatásoknak szintén ezek estek áldozatául. A tisztogatások célja az államszervezet szakmai integritásnak megtörése volt annak érdekében, hogy a megtört és megfélemlített apparátusok kiszolgálják a politikai hatalom és a mögötte álló gazdasági érdekcsoportok minden gátlástalan igényét. Természetesen eminens cél volt az is, hogy a tisztogatásokat követően megüresedő helyeket a rezsim híveivel töltsék föl.

Az államapparátus tömeges leváltását az Orbán-rezsimre jellemző jogszabálygyártás készítette elő, amely megszüntette a köztisztviselők, kormánytisztviselők viszonylagos jogi védelmét, így például eltörölte a felmondások során a munkáltató indoklási kötelezettségét, ami a felmondások elleni bírósági védelmet lehetetlenítette el. Később az Alkotmánybíróság ugyan megsemmisítette ezeket a jogsértő korlátozásokat (8/2011. (II.18.) AB határozat), de nem visszamenő hatállyal, így a korábban jogfosztott közalkalmazottak és köztisztviselők nem fordulhattak a bírósághoz. Az Alkotmánybíróság döntésének idejére pedig lényegében befejezték a tisztogatásokat, így az AB-határozattal megállapított jogsértések elkövetői el-

érték céljukat. Ugyanezt a technikát alkalmazták később a bírósági vezetők eltávolításánál is.

Az eltávolított szakapparátusi dolgozók a régi pártállami terminológiával élve „adminisztratív intézkedés” alá kerültek, ami a gyakorlatban foglalkoztatási tilalmat jelentett számukra a közszférában. Jobb esetben. Rosszabb esetben az apparátus menesztett tagjai is az elszámoltatás büntetőjogi akcióinak lettek a célpontjai, rendre a korábbi főnökeik ellen irányuló támadások részeként.

Az igazságszolgáltatás terén a bíróságokat sújtó „három csapás” közül (bírói öngazgatás helyett OBH, az Alkotmánybíróság fideszesítése, valamint kényszernyugdíjazás) ebben a fejezetben a „kényszernyugdíjazások” szerepét tárgyaljuk, ez volt ugyanis a meghatározó lépés a bíraskodás politikai függetlenségének aláásásában.

A kényszernyugdíjazás azt jelentette, hogy a bírák, ügyészek öregségi nyugdíjkorhatárát egyik pillanatról a másikra – az 1867-es kiegyezést követő igazságügyi reform óta fennálló – 70 éves életkorról 62 évre csökkentették. (A hivatalos indoklás szerint a nyugdíjrendszer egységesítése érdekében, ám megjegyzendő, hogy ugyanekkor törölték el a nagykövetek 70 éves felső korhatárát, hogy az Orbán bizalmasának számító Szapáry Györgyöt kinevezhesék washingtoni nagykövetnek.) A kiegyezés óta jelentősen nőtt hazánkban az átlagéletkor, így élettani okokkal sem lehetett magyarázni a korhatárcsökkentést: annak oka kizárólag a politikai tisztogatás volt. Így lehetett felszabadítani a bírósági, ügyészségi vezetői posztok jelentős részét, és az OBH vezetője, illetve a legfőbb ügyész által kinevezetteket odaküldeni. Mindez a gyakorlatban azt jelentette, hogy a bírósági vezetők 15 százalékát (beleértve a Legfelsőbb Bíróság elnökét) menesztették: egy kúriai elnökhelyettest, 9 ítéltáblai és megyei elnököt, 7 ítéltáblai és megyei elnökhelyettest, 17 kollégiumvezetőt, 2 kollégiumvezető-helyettest, 69 tanácselnököt, 15 helyi elnököt, egy helyi elnökhelyettest és 3 csoportvezetőt – mindösszesen 124 főt. A bíróságok személyi állománya is közel 10 százalékkal csökkent, a tapasztaltabb bírói karban ez az arány magasabb volt, pl. a Kúrián 74-ből 20 bírót távozott.

Az ügyészségi vezetői kört szinte teljes egészében lecserélték a legfelsőbb szinttől a kerületi, illetve városi szintig, hogy helyettük a Fideszhez lojális, főnökeik utasításait ellenvetés nélkül, azt időnként túlteljesítve, végrehajtó állományt hozzanak létre.

Noha az Alkotmánybíróság 33/2012 (VII.17.) AB határozata és a strasbourgi nemzetközi emberi jogi bíróság is megállapította a kényszernyugdíjazások jogsértő voltát, az érintettek túlnyomó többsége (bár kártérítést kapott) nem kaphatta vissza korábbi beosztását, mondván: időközben már betöltötték azokat. A kényszernyugdíjazottak csakis beosztott bíróként térhettek vissza. Az ügyészségen pedig egyszerűen nem hajtották végre a határozatot.

A REHABILITÁCIÓ

Az újkori magyar történelemben a rendszerváltozás idején vagy közvetlenül utána merült fel annak a szükségessége, hogy az állam által intézményesen elkövetett jogsértéseket megkíséreljék orvosolni és az áldozatokat kárpótolni. A kárpótlás jogi jellege – azaz eleve részleges volta – és a megtörténtek teljes körű orvoslásának teljesíthetlensége folytán a társadalmi igényeket csak korlátozottan tudta kielégíteni.

A rehabilitáció alanyai

Mindazok, akiknek a Fidesz-KDNP 2010-es hatalomátvételét követően politikai célokból jogi visszaélésekkel anyagi vagy erkölcsi veszteséget okoztak:

1. akiknek állását, munkáját, járandóságát a később alkotmánysértőnek bizonyult módon indoklás nélkül elvették, továbbá akiket kényszernyugdíjaztak;
2. akik ellen politikai megrendelésre büntetőeljárásokat indítottak;
3. azok a gazdasági szereplők, akiknek törvényes járandóságát nem fizették ki, a vagyónát megalapozatlan büntetőeljárások során elkobozták, vagy akik közvetve hasonló ok miatt elvesztették a vagyonukat.

Az első csoportba tartozók körét a központi államigazgatásból (minisztériumok, országos hatáskörű szervek), a helyi illetve regionális közigazgatási szervektől, valamint a szakmai szervezetektől és háttérintézményektől 2010 után eltávolítottak alkotják. A közigazgatás példátlan méretű átszervezésének egyik fő indoka a tömeges elbocsátások lehetővé tétele volt. E csoport az előzetes becslések alapján tízezer főre tehető.

A büntetőeljárások alá vont személyek körét viszonylag egyszerűbb meghatározni, ezt a kört négy csoportra lehet osztani:

1. szakmai vezetők, akik vezető szerepet töltek be az államapparátusban, de nem voltak politikusok;
2. politikusok, akik egyben magas szintű vezető pozíciót is betöltöttek;
3. önkormányzati politikusok, akikkel szemben akár a „kollektív bűnösséget” is alkalmazták;
4. az apparátusok alacsonyabb szintű tagjai, akiket részint bosszúból vontak büntetőeljárás alá, mert nem voltak hajlandók hamis vallomásokot tenni a vezetőikre. (Az apparátusi személyek „kishalak” voltak, általában csak nyomozási cselekmények áldozataivá váltak, bírósági eljárás ritkán indult ellenük, ám a több éves rendőrségi zaklatások is elérték céljukat.)

A rehabilitáció technikája: erkölcsi, jogi és anyagi jóvátétel (kárpótlás)

Az „elszámoltatás” áldozati ellen az állam nevében, államhatalmi eszközökkel eljáró szervek követtek el visszaéléseket, amelyekért elsősorban ezeknek az állami szerveknek kell elégtételt adniuk, hogy az elszenvedett meghurcoltatásokat legalább részben orvosolják. Az érintettek jelentős részénél – még ha nem is indult ellenük büntető eljárás, vagy az eljárásban végül fel is mentették őket – szakmai, társadalmi tekintélyükben, melyet több évtizedes munkával értek el, jóvátételten károkat okozott a politikai megrendelésre kezdeményezett meghurcoltatás.

Erkölcsi jóvátétel

A rehabilitáció első lépése a fenti vonatkozású esetek összegyűjtése és dokumentálása, amely részint a hivatalos bűnügyi iratok, részint az érintettek közreműködésével lehetséges. Kiindulva abból a jelenlegi helyzetből, hogy a nyomozó hatóságok nem fogják a saját hivatalos irataikat megsemmisíteni, a bűnügyi iratok később fellelhetők lesznek. A Fidesz-KDNP joggyakorlatát ismerve azonban az a lehetőség sem kizárt, hogy megkísérlik megteremteni a politikai vonatkozású bűnügyi iratok megsemmisítésének jogszabályi feltételeit (lásd: termőföld pályázatok, trafikügy, kancellári pályázatok stb.).

Az esetek feltárása és nyilvánosságra hozatala során hangsúlyt kell kapnia annak, hogy ezek politikai megrendelésre lefolytatott állami szintű jogsértések voltak. Az érintettek első lépésben így kaphatnak elégtételt, már a nyilvánosságra hozatalnál. A személyiségi jogra való tekintettel az áldozatok neve csak a hozzájárulásukkal hozható nyilvánosságra.

Az áldozatok mellett megfontolandó az elkövetők nevének a közzététele, ugyanis míg számos nyomozó, ügyész és bíró a szakmai karrierjével fizetett, nem lévén hajlandó politikai megrendeléseket szolgálni, másoknak közvetlen előnyük származott ezekből az ügyekből. A *jogi jóvátétel* kétféle eljárást feltételez: 1. a tisztességtelen eljárások során hozott ítéletek

felülvizsgálatát; 2. azon jogszabályi feltételek megteremtését, amelyek a rehabilitációhoz és kárpótláshoz szükségesek.

Az anyagi kárpótláshoz is megfelelő jogalkotási lépésekre van szükség. A jelenleg hatályban lévő kárpótlási törvények közül az 1992. évi XXXII. törvény „Az életüktől és szabadságuktól politikai okból jogtalanul megfosztottak kárpótlásáról” címmel a politikai kárpótlási lehetőségét alapvetően a három rendszerváltás kori semmisségi törvény – az 1989. évi XXXVI. tv. (’56-os bűncselekmények); az 1990. évi XXVI. tv. (1945–63 közötti államellenes, gazdasági, háborús, népellenes cselekmények) és az 1992. évi XI. tv. (1963–1989 közötti államellenes és kisebb súlyú politikai bűncselekmények: tiltott határátlépés, sajtó rendészeti vétség, izgatás) – által meghatározott jogsértések törvény által jóvátételének nevesített eseteire alapozza.

Az 1990. évi XXVI. tv. módosítása automatikusan felveti a politikai kárpótlási törvény felülvizsgálását. Az 1990. évi XXVI. tv. több olyan politikailag releváns elemet tartalmaz, ami a jelenlegi Orbán-rendszer és korábbi parancsuralmi rokonai közti párhuzamot érzékeltetheti. Nem célszerű – a jogtechnikai problémák mellett – a kárpótlással kezdeni, ugyanis a jóvátétel nem csak pénzügyi kérdés, továbbá mert hiányoznak a végrehajtás feltételei: kárpótlási és kárrendezési hivatal stb.

AZ IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁS JOGÁLLAMI SZEREPÉNEK VISSZAÁLLÍTÁSA

Ügyészség

Az igazságszolgáltatás két szereplője közül az ügyészség az elmúlt másfél évtizedben a politikai perekben játszott szerepével elveszítette azt az alkotmányos funkciót, amelyet az Állam büntetőigényének képviselőjeként be kellett volna töltenie. Azok a tömeges visszaélések, amelyeket a politikai perekben elkövettek, nem utolsósorban annak lehettek a következményei, hogy nem maradt alkotmányos kontroll az ügyészség fölött. Az ügyészség állam volt az államban, nem utolsósorban annak a közjogi helyzetnek az eredményeképpen, amelyet épp az Alaptörvény által kifejezetten megtagadott 1949-es „kommunista alkotmány” hozott létre. A rendszerváltozás után bizonyos személyi garanciákkal még betölthetett jogállami szerepet az ügyészség, de később ez a politikai felelősséggel együtt teljesen megszűnt.

A fentiekre való tekintettel és a polgári közjogi hagyományok alapján tiszta alkotmányjogi helyzetet kell teremteni az ügyészség irányításában és felügyeletében, hogy tevékenységének politikai felelőssége megállapítható legyen. Az ügyészség szervezeti rendszerében vissza kell állítani az önálló katonai ügyészségeket, melyeket korábban a Központi Nyomozó Főügyészségbe olvasztottak. A Központi Nyomozó Főügyészség feladatát a Legfőbb Ügyészségnek kell átvennie.

Bíróságok

A bíróságok függetlensége érdekében vissza kell állítani öngazgatásukat, melyet az Országos Bírósági Hivatal létrehozásával alapvetően korlátoztak. A bírói öngazgatás egyik legfontosabb feladata megőrizni a bírói kar személyi állományának integritását. Integritás alatt nem csupán a korrupciómentességet, hanem a politikától való függetlenséget kell érteni. Ez utóbbi, ha kell, visszamenőleg is vizsgálni szükséges, ugyanis nem lenne szerencsés, hogy éppen azok élvezzék a függetlenség védelmét, akiknek a karrierjét ennek hiánya segítette elő.

A REHABILITÁCIÓ KÉRDÉSE A DEMOKRATIKUS ELLENZÉKI ERŐKNÉL

A jóvátétel szükségessége az ellenzékei pártok közül mindenekelőtt a Demokratikus Koalíciónál jelenik meg, de az MSZP és az Együtt is utal rá.

Az MSZP 2016-os Mindenki Magyarországa, Közmegegyezést! című programja szerint: „Az új Alkotmány alapján fogadják el a kárpótlási törvényt, amely a 2010 és 2018 között elkövetett jogsértések áldozatait kártalanítaná. Vonják felelősségre a 2010-2018 közötti időszak erkölcstelen intézkedéseikért felelős politikusokat és jogtalan döntéseik haszonélvezőit.”

Az Együtt Igazságtétel és demokratizálódás című programjában olvasható: „Számos állami alkalmazotti kört elérte a kényszernyugdíjazás, illetve a korábbi nyugdíjjogosultságok szétverése, ideértve a nyugdíjazás utáni foglalkoztatási tilalom alá esőket is. A megalázott bírók és pedagógusok esetében kárenyhítésre van szükség, ez számos esetben nemzetközi bírósági ítélet alapján automatikusan is történhet. A rendvédelmi dolgozók nyugdíjszerű juttatásának csökkentése területén volt jogszerű és volt jogszerűtlen intézkedés egyaránt. Nem a régi status quo helyreállítása a cél, de azok kárenyhítése elengedhetetlen, akik számára a jogalkotó nem adott elég alkalmazkodási és felkészülési időt, és bíróságon is érvényesíthető legitim elvárásuk volt a magyar állammal szemben. Számukra a nyugdíjrendszer fenntarthatóságát nem sértő, részleges megoldást kell teremteni.”

A Demokratikus Koalíció Sokak Magyarországa című programja a következőket tartalmazza: „Kárpótlási tervet kell indítani az Orbán-rendszer károsultjainak felmérésére, a fideszes oligarcháktól visszaszerzett vagyonból pedig Kárpótlási Alapot kell létrehozni számukra. A károsultak közé tartoznak például a trafikjukat elvesztők, a rokkantsági vagy szolgálati nyugdíjuktól megfosztottak, azok, akikről elvették az általuk használt földet, a politikai alapon állásukat veszítők, a fideszes csalók (például Quaestor, BudaCash) által kifosztottak, az előre lejátszott pályázatokon hátrасorolt kisvállalkozások. A kárpótlási program külön részének kell foglalkoznia az igazságtalanul meghurcoltak, meggyanúsítottak, bíróság elé állítottak, előzetes letartóztatásban tartottak, alaptalan vádaskodások alapján állásukból kirúgottak és megalázottak teljes körű anyagi és erkölcsi kárpótlásával. A morális igazságtételnek része kell legyen a koncepciók ügyek kitervelése és végrehajtása során törvénytelen ségét elkövetők büntetőjogi felelősségre vonása.”

A fentiek szerint az MSZP általánosságban szól csak a jóvátételről, a „kártalanítás” kifejezés használatával. Utóbbi azért sem szerencsés, mert kártalanításról jogszerű megatartás esetén beszélhetünk csupán. Esetünkben viszont egyértelműen jogsértő cselekményekről van szó, ezért itt a kártérítés a megfelelő kifejezés. Az Együtt részleges jóvátételt javasol, a hangsúlyt a gazdasági veszteségek pótlására helyezve.

Az LMP, a Momentum és a Liberálisok mindeddig nem beszéltek a törvénytörések áldozatainak rehabilitációjáról, de nem tesz erről említést a MoMa programja sem.

A teljes körű anyagi és erkölcsi kárpótlást egyedül a DK tartja szükségesnek.

A BÜNTETŐJOG MINT ESZKÖZ AZ ILLIBERÁLIS ÁLLAM KEZÉBEN

**Az Új Köztársaságért Alapítvány és az EP Szocialisták és Demokraták Progresszív Szövetsége közös konferenciája, 2016. szeptember 22-én
Kerekasztal beszélgetés**

Avarkeszi Dezső: A következő része a konferenciánknak az a beszélgetés lesz, ahol érintettek, ilyen eljárások szenvedő alanyai vesznek részt, és engedjék meg, hogy egyenként ideszóljátam őket az asztalhoz. Császy Zsolt, a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. volt értékesítési igazgatója, Herényi Károly, az MDF volt frakcióvezetője, Juhász Ferenc volt honvédelmi miniszter, Lakos Imre volt alpolgármester, és akkor egy kis technikai segítséget kérek, hogy ötödik meghívott vendégünk is részt vehessen, Tátrai Miklós, a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. volt vezérigazgatója, aki külföldről, videón keresztül csatlakozik a beszélgetésünkhöz.

Az első kérésem az lesz, hogy röviden mondjátok el, hogy milyen ügyben indult ellenetek eljárás, és hogy áll az ügy? Befejeződött vagy mi a helyzet?

Herényi Károly: Köszönöm szépen. Büntetőügy főszereplője vagyok Dávid Ibolyával együtt, illetve eredendően négyen voltunk, mert két MSZP-s képviselő is benne volt ebben a történetben. Egy miniszter és egy volt képviselőtársunk. Aztán, miután ezt az ügyet semmilyen jogi okoskodással sem lehetett egyben tartani, kettéválasztották, és két ügy lett belőle. A két szocialista jelölt azóta a vádak alól fel lett mentve, a mi ügyünkben a vád kényszerítés volt, meg személyes adatokkal való visszaélés. Ez hat éve tart. Egyébként maga a folyamat nyolc évvel ezelőtt, 2008-ban indult. Több ítélet született, nevezetesen négy bírósági ítélet született az ügyünkben, nincs vége még a negyedikkel sem. Büntető ügyben egy igen meglepő döntést hozott a bíró: megrovásban részesített minket.

Az első javasolt ítélet letöltendő börtönbüntetés és több millió forint kártérítés volt. A másodiknál felfüggesztett és kevesebb, aztán így mentünk lefelé, a végén nincs büntetés, de van megrovás, aminek semmiféle jogi következménye nincs, viszont nem mondhatom el magamról, hogy ártatlan vagyok, mert csak kaptam valamiért a megrovást. Nyilván ebbe sem nyugszunk bele, legalább is én nem nyugszom bele és megyek tovább.

Egy dolgot szeretnék megjegyezni. Ahogy mondtam, a mi ügyünk 2008-ban indult. 2008-ban még nem Fidesz-kormány volt, akkor még a legfőbb ügyészt úgy hívták, hogy Kovács Tamás, akit egyébként a parlamentben egyedül az MDF-frakció nem szavazott meg. Ennek nagyon egyszerű oka volt: a kinevezése idején már olyan életkorban volt, hogy az akkori törvények szerint nem tudta kitölteni a kiszabott időtartamot, mert nyugdíjazni kellett. Ostobaság volt szerintünk egy ilyen embert választani, van Magyarországon elég olyan jogvégzett ember, aki erre alkalmas lett volna.

Mindenesetre a mi perünkben az igazi nagy baj ott történt, hogy Dávid Ibolya elnökké választásának folyamatában kiderült, hogy titkosszolgálati emberek terhelő adatokat akarnak bizonyos megbízó kérésére gyűjteni róla. Ez nyilvánosságra került, telefonlehallgatási jegy-

zőkönyvek formájában. Dávid Ibolya elment az akkori legfőbb ügyészhez, és két dolgot kért tőle. Az egyik, hogy a lehallgatott telefonbeszélgetés valóságát vizsgálja ki, a másik, hogy valóban történt-e kísérlet arra, hogy őt megfigyeljék. Azt hiszem, egy volt igazságügyi minisztertől ez egy teljesen tiszta és világos kérdés, egyébként a bejelentés volt a jogi formája ennek a dolognak. Két alkalommal fordult a legfőbb ügyészhez. Mind a két alkalommal néhány napon belül mindenféle komolyabb vizsgálat nélkül visszautasították az indítványát, és semmi nem történt, hanem per lett belőle.

Ezzel csak azt akarom mondani, nehogy valaki azt higgye, hogy a koncepciós perekkel való politikai operáció csak a Fidesz sajátja. Ha szeretném egy mondatban összefoglalni a koncepciós perek lényegét, tetszenek emlékezni a Tanú című filmre, amikor Virág elvtárs előveszi a tanúnak a vallomását és utána visszateszi, hogy bocsánat, ez az ítélet volt. Tehát akkor is megvolt, és sajnos attól tartok, hogy ez még elég sokáig meg is lesz.

Juhász Ferenc: Köszönöm szépen, jó napot kívánok, kezét csókolom, szervuszatok. Felmentve, jogerősen. Ennél picivel többet szeretnék mondani. 2010-ben vádoltak meg azzal, hogy engedély és felhatalmazás nélkül járultam hozzá a közigazgatási államtitkár kedvezményes lakásszerzéséhez, aki katona volt. Ennek azért van nagy jelentősége, mert a katonákra vonatkozó jogszabály tökéletesen engedte, hogy ilyen lépést tegyünk, sőt az volt a gyakorlat, az volt a szokás. Úgy emeltek vádat Budai Gyula kezdeményezésére ellenünk az államtitkárral együtt (ő volt a felbujtó a vád szerint), hogy a Honvédelmi Minisztérium, a Hende Csaba vezette Honvédelmi Minisztérium azt írta le, hogy nem történt bűncselekmény. Az ügyészség rendelkezésére állt az a papír, amelyből kiderült, hogy állami vezető által ugyanazon jogszabály alapján kiadott engedély, ami alapján én Fapál Lászlónak engedélyeztem a lakáshoz való jutást, még hét volt. Az előttem levő időszakból is, meg az utánam levő időszakból is. És ebben az egyben, ebben az egyetlen egyben emeltek vádat. Megjártunk 11 bírói fórumot, kétszer a Kúriát, ti. a bíróságok úgy tolták el maguktól, mint ahogy a macska kerüli a forró kását, nagyon nem akarták tárgyalni. Hol azt mondták, hogy katonainak kell, hol azt mondták, hogy civilnek, végül a Kúria döntött, hogy civil. Első fokon bűncselekmény hiányában felmentettek. A másodfokú ítéletben megsemmisítették az első fokot, majd ezt a Kúria hosszas eljárásra, lényegében nem is a mi kezdeményezésünkre megsemmisítette, és az első fokot hagyta jóvá, a másodfokú bíróságot új eljárás lefolytatására kötelezve. Majd a másodfokú bíróság – bírócsere után – két év letöltendő szabadságvesztésre ítélt, Fapál Lászlót vagyonelkobzásra és másfél év letöltendő szabadságvesztésre. Na, itt kezdtem el félni, de a következő harmadfokú bíróság ezt követően hatályon kívül helyezte a másodfokú elítélőt, és lényegében az első fokot hagyta jóvá azzal, hogy bűncselekményt nem követünk el, nem történt semmi. Ez hat évembe került, hat év alatt nagyon sok minden történik és történhet egy politikussal.

Császy Zsolt: Tisztelettel köszöntöm a megjelenteket. Négy ügyet kaptam idáig, még lehet akármennyi. Mind a négy hűtlen kezelés. Ez a koncepciós perek klasszikus időszakának, a negyvenes évek vége, ötvenes évek elejének megfelelő bűncselekmények közül a szabotázsnak felel meg. Most már nincsen szabotázs a Btk.-ban, helyette van hűtlen kezelés, legalább is a koncepciós perek jogcímeiként. A hűtlen kezelés nagyjából annyit jelent, hogy valaki szándékosan kárt akar okozni az állami vagyonban anélkül, hogy neki ebből bármiféle haszna lenne. Tehát nálunk semmiféle indítékot nem tudtak felmutatni, nincs ebből semmi hasznunk, szórakozásból akartunk kárt okozni, mondják olyanok, akik nem értenek hozzá. Az ember már húsz évet eltöltött ebben a szakmában, tehát ragadt rá valami, viszont ennek a szaktudásnak a minimumát sem igazán fedeztük fel a nyomozó hatóságok részéről. Sőt úgy kell ezeket a nyomozásokat elképzelni, hogy először a politikai hatalom mondja meg, mi történt, és akkor évekkel később a rendőrség, az ügyészség is megvilágosodik, és ennek

megfelelően legyárt zavaros iratokat. Itt Bócz főügyész úr emlegette, hogy volt klasszikus időszak, hát a klasszikus időkben jogilag, technikailag precízen kidolgozott vádakról lehetett beszélni. A mi esetünkben van egy ilyen ködgomolyag, és először a vádat kell valahol megtalálni a vádiratban, ehhez hozzácsapnak tonnaszámra iratokat, szó szerint. És ezért súlyosak az ügyek, mert rengeteg felesleges irattal fel vannak duzzasztva, a bíróságok is kilóra tartják nyilván. Azt, hogy mi van benne azt kevésbé, de számos esetben láttam, hogy rá van írva kilóra, meg a gépben úgy kéri vissza, hogy akkor hány kilós aktát tetszik kérni? A hűtlen kezelésből kettő jutott el bírósági szakaszba. Egyik a klasszikus Sukoró, amiben részint Gyurcsány Ferenc volt a célszemély, ezt többször is kimondták, sőt meg is gyanúsították őt. Tudtommal Nagy Imre óta magyar miniszterelnök nem volt meggyanúsítva. Itt abszolút politikai megrendelés történt. Ezt a megrendelést elmondta a politikai hatalom még azelőtt, hogy kormányra került volna. A másik ága ennek a dolognak az amerikai imperializmus és a nemzetközi cionizmus, ez így egybe a Sukoróval. És mi nem a magyar államot, hanem az ítélet szerint is az amerikai befektetőket szolgáltuk, akikkel én nem is találkoztam. A kollegám, Tátrai Miklós is csak egyszer, egy hivatalos találkozón. A dolog pikantériája, hogy mikor Sukoró ügyben sikerült egy többszörösen alkotmányserő eljárás után első fokon egy marasztaló ítéletet produkálnia az államhatalomnak, és abban az ítéletben megjelenik, hogy mi az amerikaiakat szolgáltuk, a Ronald Laudert, épp aznap találkozott Orbán Viktor Ronald Lauderral egy kávéra.

A másik ügy, ami a bíróságig eljutott, az a moszkvai kereskedelmi képviselő értékesítése. Itt még akkor indították az eljárást, amikor a kétfrontos háború keretében nemcsak az amerikai imperializmus ellen kívánt fellépni a 2010 utáni hatalom, hanem az orosz birodalom ellen is. Ott viszont a Putyinnak vagyunk az ügynökei a kollegáimmal. Tehát egyik nap amerikai ügynök vagyok, a következő nap orosz. Az a szerencsénk idézőjelben, hogy az orosz viszony valamelyest rendeződött, mert különben ott is simán lett volna egy marasztaló ítéletet, ugyanúgy, mint Sukorónál. Ahol a legfőbb ügyész helyettese által kijelölt bíró járt el. Mindnyájan láttunk amerikai filmeket, ott úgy indul, hogy az ügyész meg a védelem megegyezik az esküdtekben, akik a döntést hozzák. Ez kb. úgy néz ki a magyar fordításban, hogy itt az ügyész jelölte ki mind a 12 esküdtet. Erre Handó Tünde rábólintott, majd utána ragaszkodnak a mundér becsületéhez, és hiába mondta ki három AB-döntés, hogy ilyet nem lehet, hiába mondta ki a strasbourgi döntés, hogy ilyet nem lehet. Ők úgy gondolják, hogy lehet. Ezek után bennünket vádolnak, hogy megsértjük a jogszabályt. A moszkvai ügyben első fokon felmentő ítélet született bűncselekmény hiányában. Ott kivételesen a törvényes bíró járt el, mindkét eljárás meg is szűnt.

Volt még a Korvin-negyed. Ez egy nemzetközileg elismert ingatlanfejlesztés, amely európai nívódíjat kapott, város-rehabilitációs projekt keretében. Ez kicsit már az önkormányzati perek irányába hat, ahol is az történt, hogy ahol a Fidesz megszavazta ezeket a döntéseket az önkormányzatban, ott a döntéshozók nem lettek felelősek, csak a végrehajtók. Ilyen a VII. kerület, ilyen a VIII. kerület az én esetemben. Ahol a Fidesz nem szavazta meg, mint pl. a VI. kerületben, akkor ott a döntéshozók is felelősek. A VI. kerületben a döntéshozókat is a vádlottak padjára ültették.

Lakos Imre: Tisztelettel köszöntök mindenkit. Meglepődtem, hogy ilyen sokan érdeklődnek olyan témák iránt, amit azt hittem, hogy sokkal inkább a mi magánügyünk, mint közügy. Legalább is ezt tapasztaltam, hogy nagyon kevés ingerküszöböt lépett át sok olyan ügy, bár mondjuk a Zsolt ebben kivétel, mert hát az nagyon színes történet, és csak a felszínét érintette ennek...

2010-ről beszélünk. 2010 az önkormányzati választások előtti augusztus, ahol Tusnádfürdőn összeült a Fidesz egyik kis agytrösztje. 5-6 ember, Hoffmann Tamás ma regnáló és akkor

polgármester-jelöltként induló ifjú titán kampánycsapata, és ott eldöntötték, hogy mi lesz a kampány módszere. Akkor Molnár Gyula volt a polgármester Újbudán, én az alpolgármester, nyolc éve vittük ezt a kerületet. Akkor neveztük el a XI. kerületet Újbudának, és ez egy sikeres, jól működő önkormányzat, illetve kerület volt. Minden józan politikai és egyéb statisztikai számítás szerint Molnár Gyulát nem nagyon lehetett volna akkor megverni, még úgy sem, ha a képviselőtestületben nem lett volna többsége. Molnár Gyula nem volt könnyen legyőzhető ellenfél. Tuszánfűdön, hiteles forrásból tudom, elmesélte az egyik, aki ott volt, hogy úgy döntöttek, Molnár Gyulát a legutolsó képviselőtestületi ülésről vezetőszáron el kell vinni, bilincsből, mert ez kell ahhoz, hogy egy hét múlva a szavazáson mégiscsak veszítsen. „Törvényes rendet Újbudán” jelszóval.

Amivel minket akkor besároztak, megvádoltak, meghurcoltak, az öbölügy néven híresült el: a Kopaszgát és az öbölügy. Volt előtte egy ilyen, de azt '97-ben jogerősen lezárták, akkor is Schneller Domonkos ifjú titán jelentett fel minket. Az az ügy jogerősen le lett zárva. Öbölügy már nem létezett akkor, amikor kitalálták először a hűtlen kezelést, aztán ez nem állta meg a helyét, aztán végül is hivatali visszaélés kategóriával bevádolták első rendűen Molnár Gyulát, másodrendűen engem és harmadrendűen még egy ügyvédet is. Tehát hivatali visszaélés. Az újságírók körében és a közvéleményben ez keveredett: hol hűtlen kezelésnek címezték az esetünket, hol hivatali visszaélésnek, hol ingatlan-panamának, volt ez minden. De hivatali visszaéléssel megvádoltak minket, amiben a vád legsúlyosabb mondata az volt, hogy amikor születtek az ügyben képviselőtestületi és bizottsági döntések – kizárólag képviselőtestületi és bizottsági döntés született, egyéni döntés ebben nem volt –, az egyik képviselőtestületi ülés előtt Molnár Gyula odament az előterjesztőkhöz, és megkérdezte őket, hogy ugye, fiúk, rendben van a napirend? Na, ez volt a kényszerítés és a hivatali visszaélés. Nem viccelek. Az ügyészi vádirat leghangsúlyosabb mondata: ugye, fiúk, rendben lesz?

Hát ezzel elindult a per. Nem vitték el Molnár Gyulát vezetőszáron, mert azt nem sikerült összehozni, de pont a választások előtt kiobbantották az ügyet, és ezzel el is lehetett bukni. Tehát itt egy direkt cél volt, nagyon pontosan, precízen megfogalmazott direkt cél: Molnár Gyula nem nyerhet, Hoffmann Tamásnak nyerni kell, és erre ezt az eszközt találták ki. Akkor, amikor ezek után meg lettem gyanúsítva, és újlényomat, profilkép... akkor azt hittem, 57 évesen először találkoztam ilyennel, fogalmam sem volt, azt sem tudtam, hogy mi az, hogy büntetőügyvéd, meg büntetőjog. Azt hittem, hogy itt van a világ vége, és amikor 2014-ben, tehát több mint két évvel ezelőtt jogerősen lezárt, és felmentettek minket harmadfokon, tehát a Kúria döntésével, akkor jöttem rá, miközben már folytak a dolgok, hogy mi tulajdonképpen még marha nagy mázlisták vagyunk. Mert van olyan ügy a fővárosban, a gyógyfürdőknél, ahol az első fokú tárgyalás most a múlt héten volt – hat év után az első fokú tárgyalás. Tehát tulajdonképpen utána azt mondtam, hogy nekem nincs miért panaszkodnom akkor sem, ha elvettek hat évet az életemből, ha tönkretették az embernek az imázsát, mindenét, akkor is vannak nálam sokkal rosszabb helyzetben levő emberek, akik még ma is szívnak, vagy börtönben voltak, előzetesben, szóval sok fokozat van.

Avarkeszi Dezső: Köszönöm. Akkor kipróbáljuk, hogy a technika működik-e. Miklós, próbáljuk meg, hogy akkor te is válaszolsz a kérdésre.

Tátrai Miklós: Jó napot kívánok, üdvözlök mindenkit, a kollégákat különösen, akik duplán kollégák, mert részben dolgoztunk együtt, részben meg azonos foglalkozásunk van az elmúlt hat-hét évben, sajnálatos módon, főállásban – lehet ezt mondani.

Ami engem illet, négy olyan ügy volt, van, amelyben meg lettem gyanúsítva. Ennél jóval több,

9-10 ügy volt, amiben nyomozás folyt 2010 után az MNV Zrt. működésével kapcsolatban, de négy jutott el addig, hogy engem meggyanúsítottak. Ebből egy a nyomozati szakban meg-

szűnt, ez a Fradi-pálya ügye. Ezt azért emelném csak ki, mert ez az egyetlen olyan, amiben önállóan és függetlenül a rendőrség nyomozott. És igaz, hogy nagyon nem értettek hozzá, és nagyon sokat kellett velük vitatkozni, de elfogadták, megértették a szakmai, jogi helyzetet, és megszüntették a nyomozást. A másik három ügyben, ahol maga az ügyészség nyomozott, vagy az ügyészség rövid pórázon rángatta a rendőrséget, ott gyakorlatilag automatikus volt vádemelésig eljutni onnantól kezdve, hogy a gyanúsítás megtörtént. Teljesen mindegy volt, hogy ki mit mond és mi történik.

Ez a három ügy. A legelső az időben a Bábolna Zrt. körüli ügy, ami attól nagyon szép, hogy kettő darab 100 %-os állami tulajdonú cég kötött egymással egy szerződést. Az egyik fizetett a másiknak pénzt, és erről sikerült a nagy tudású Budai Gyulának kitalálni, hogy az állam meg lett károsítva ezzel a szerződéssel. Ez nem volt mindenkinek egyértelmű, de addig-addig hallgatták ki és gyanúsították meg a bábolnai állami cégnek az ügyvezetőjét, amíg aztán egy szép napon, néhány héttel a 2010-es választások után engem is meggyanúsítottak. Mégpedig azzal, hogy én utasítottam ezt a drága embert a szerződés aláírására. Ő illet soha nem mondott, de akkor ezt nem láttuk. Azóta láttuk a nyomozás jegyzőkönyveit, ő ezt soha nem mondta. Állítólag telefonon utasítottam, ez volt az én gyanúsításom és az ellenem emelt vád. Majd a bíróság előtt kiderült, hogy megvan az úrnak a korabeli naplója, amibe ő lejegyezte a mi telefonbeszélgetésünket, amiben szó szerint azt szerepelt, hogy nem dönthetek ön helyett, nincs hatásköröm – mondtam én az ügyvezetőnek.

Ez egészen odáig, hogy az én ügyvédem előszedette a naplót, senkit nem érdekelt. Senki meg nem kérdezte. Ez a napló ott volt éveken keresztül, senki meg nem nézte. A bíróságig soha nem mondta azt az ügyvezető, hogy én őt utasítottam, csak amikor a vádiratban olvastam, hogy én őt utasítottam. Onnantól a bíróság előtt mondta ezt.

Ezzel előre is szaladtunk egy kicsit a nyomásgyakorlás és a koncepciók perek tartalmi világa felé. Mert lehet befolyásolni az eljárások résztvevőit nyilván különböző módokon. Itt is egyértelműen ez történt. Ami még nagyon fontos, hogy borzasztó nehéz ezekben az ügyekben olyan nyomozót meg olyan bírót kifogni, aki érti, hogy miről van szó. Mert, hogy ezek nem a tipikus bíróságok meg nyomozó hatóságok előtti ügyek, sem a hűtlen kezelések, sem, amiket a kollegák mondtak el, szenvedtek el. Egyszerűen nem értik, viszont, ha van megrendelés, akkor sokkal egyszerűbb abba az irányba menni, mintha egyébként nem tudják, miről van szó.

Én három dolgot szeretnék kiemelni, ami a műfaj szempontjából szerintem nagyon-nagyon izgalmas. Az egyik az az összes szóba jött bűncselekmény kapcsán a szándékosságnak a kérdése, ami a hűtlen kezelésnek, hivatali visszaélésnek, minden egyéb hasonlónak a tényállási eleme. A mi összes ügyünkben azt mondta a nyomozó hatóság, hogy azt nem is kell vizsgálni, hogy maguknak szándékunk volt-e, mert az nyilván stb. Azt vizsgáljuk, hogy az összes többi tényállási elem megáll-e, van-e vagyoni hátrány stb. Ezzel teljesen ellentétes a 2010 után követett gyakorlat, amikor is Polt Péter minden hasonló feljelentésre, megkeresésre azt mondja, hogy lehet, hogy van ez meg az, de mivel nincs adat arra, hogy szándék lett volna, ezért viszontlátásra, nincs miről beszélni. Ezért a 180 fokos fordulat a két időszak, mármint a szocialista kormány időszakának vizsgált ügyei meg a jelenlegi kormány időszakának vizsgált ügyei között az ügyészség magatartásában.

A másik, ami szerintem a legfélelmetesebb, hogy valamennyiünket azért alkalmaztak, foglalkoztattak, részben választottak meg, hogy képviseljük és meghatározzuk az állam vagy az önkormányzat érdekét az adott témában, amiben vezetők voltunk. És most azzal kell szembesülnünk, hogy sok évvel az események után egy ügyész meg egy bíró dönti azt el, hogy én akkor helyesen gondoltam-e, hogy mi az állam érdeke. És ha ő másként gondolja,

akkor már csak egy lépésre vagyunk attól, hogy el is ítéljenek. Miközben nyilván nem értenek hozzá, nincsenek abban a helyzetben, nem az a szakmájuk.

A harmadik, hogy a hűtlen kezeléshez láthatóan egy dolog kell az ügyészség számára. Az, hogy azt lehessen mondani, hogy van vagyoni hátrány. Ez pedig borzasztó egyszerű, mert amíg ránk mindannyiunkra nagyon világos szabályok voltak, hogy közbeszerzésen kiválasztott értékbecslővel fel kell értékelteni az ingatlant, addig az ügyészség bármiféle pályázat meg átlátható kiválasztás nélkül hoz egy saját szakértőt, aki leír egy tők másik számot, onnantól megvan a vagyoni hátrány, lehet menni a bíróságra, és majd ott valahogy döntés születik. Semmi más nem kell. És hogy ebben a papírban egyébként mi van, az megint csak senkit nem érdekel. Ez már egy olyan szakmai vita, amibe senki nem folyik bele. Szóval magyarul csak szándék kell, meg ki lehet választani ügyeket, ahogy ki lehet választani embereket, és gyakorlatilag szinte vakszerencse az, hogy ha az ember kiválasztódott, akkor utána börtönbe kerül-e vagy sem. Mert ahhoz, hogy ne úgy legyen, ahhoz hozzáértő és tisztességes bírót kell kifogni, nem szabad, hogy nagy nyomás legyen a tanúkon, ahhoz, hogy igazat mondjanak, illetve ahhoz, hogy ne mondjanak igazat, plusz az is kell, hogy a szakértő is, akit az ügyészség hoz, tisztességes legyen. Hogy mindez együtt álljon, az azért nem nagyon esélyes. És mi ott tartok, ahogy Zsolt mondta, hogy a Moszkva-ügyben ott egy hozzáértő bírót sikerült kifogni, aki átlátta a dolgot és felmentett mindenkit, viszont Sukoró-ügyben egy teljesen hamis értékbecslésre egy nagyon nem hozzáértő bírót, egy végtelen tisztességtelen eljárásban ítélte el minket. Itt november elejére várjuk a jogerős ítéletet, ahol kiderül, hogy kell-e menni négy évre börtönbe vagy sem.

Avarkeszi Dezső: Köszönöm szépen. Most kérdéscsokor jönne, és azt kérem, hogy mindnyájan válasszátok ki, hogy melyik témáról van mondanivalótok. Az egyik, Imre elmondta, hogy náluk kifejezetten időzítették az eljárást a 2010-es önkormányzati választásra. Többször szóba került, most Miklós szövegében is, hogy tanúkat megfélemlítenek, zsarolnak, elég köztudott, hogy voltak olyan ügyek, amikor ha valaki Gyurcsányra vallott volna, akkor kedvezőbb lett volna akár az elbírálás, akár az előzetes letartóztatás kérdése. Illetve, hogy más olyan elem, ami egyértelművé tette, hogy koncepciós ügyről van szó... Mehetünk megint sorba? Karcsi??

Herényi Károly: A mi ügyünk aktualitását a 2010-es választás adta, és 2008-tól indult a dolog. Többé-kevésbé sikeres volt. A mi ügyünk a másik három, tehát a kollegáim ügyétől annyiban tér el, hogy a mienknek még nem volt gazdasági vonatkozása, a tieteknek meg volt. Nálunk egyértelmű volt a politikai szándék. Ez a kényszerítés és személyes adattal való visszaélés. A vád már a megfogalmazás pillanatában sem állt meg, viszont arra tökéletesen alkalmas volt, hogy minket kivonjon a politikai forgalomból, tehát minket politikailag használhatatlanná tegyenek. Ezt egy új keletű szóval karaktergyilkosságnak hívják, ez tökéletesen sikerült.

Engem egyébként személyesen nem nagyon viselt meg a dolog, mert ezt egy játszma részének tekintettem, sőt amikor én 1990-ben beszálltam a politikába, mert hát politikus sose lesz az ember, csak szereplője egy dolognak, és igyekszik pozitív és jó szereplője lenni, akkor nekem a fejemben benne volt, hogy lehet ennek rossz vége is. Aki kicsit olvasgatott a magyar történelemkönyvben, az tudja, hogy ez elég gyakran előfordult.

Nem is az én bajom a nagy baj ebben a történetben. Meg nem is Dávid Ibolya baja. Azért, ha egy magyar igazságügyi minisztert így meg lehet hurcolni, vagy így meg lehet egy másik minisztert, egy honvédelmi minisztert vagy egy államtitkárt, akinek nyilván van jogi felkészültsége, háttere, ismeretségi köre... akkor ezt bárkivel meg lehet tenni. Aki ilyennel nem rendelkezik, és nincs olyan kitűnő védőügyvédje sem, mint Helmecky László. Ez alkalmas

arra, hogy az igazságügyi intézményrendszerbe vetett bizalmat mélységesen aláássa. Ha ezt aláássák, akkor ez mindent aláás.

Még egyszer mondom, hogy nem az általam elszenvedett, idézőjelbe tett 6 vagy 8 év, vagy 10 év az érdekes, hanem az, hogy ha ezt velem meg lehet tenni, akkor sokkal védtelenebb emberekkel, sokkal aljasabbul, sokkal galádabb módon meg lehet tenni. És ennek sajnos a jogi és a politikai feltételei ma fennállnak. Amíg belügyminiszter lehet az az ember, akinek az ügyeit 85 évre titkosítva rejtik el a közvélemény elől, és megvan az esély, hogy a következő parlamentben is ott lesz, és a fele társaságra ez vonatkozik, mert a titkosítás erre jó, abszolút ellentétes minden demokratikus elvvel. Az átláthatóság a demokrácia alapelve, a titkosítás pont ennek az ellenkezője. Amíg nem lesz olyan politikai erő és nem lesz olyan politikai törekvés, aki azt mondja, hogy fiúk, ennek vége, minden olyan ügyet, ami 90 óta titkosítva lett, és más ország érdekeit nem sérti, tessék azonnal nyilvánosságra hozni, elő a kártyákkal, hogy ki a bűnös közöttünk.

Avarkeszi Dezső: Engedjék meg, hogy egy dolgot hozzátegyek ahhoz, amit Karcsi elmondott. Azt szeretném érzékeltetni, hogy mennyire fontos volt a Fidesznek, hogy a Dávid Ibolyát lejárassák. A mentelmi ügyeknél nagyon szigorú szabályok vannak, hogy ki szólhat hozzá és milyen módon. Mentelmi tárgyalásnál hozzászólhat a mentelmi bizottság képviselője, aki elmondja, hogy milyen ügyről van szó és az érintett személy. Senki más. Amikor a Dávid Ibolya mentelmi jogáról szavaztunk az Országgyűlésben, a levezető elnök, aki akkor éppen Pelczné Gáll Ildikó volt, teljesen váratlanul szót adott Almássy Kornélnak. '90 óta nem fordult elő ilyen házszabálysértés, de ezt is megcsinálták, és utána ráadásul Dávid Ibolyának nem volt már válaszadási lehetősége. Hosszan-hosszan lehetett gyalázni, abszolút házszabály ellenesen.

Juhász Ferenc: Emlékeznek rá, hogy 2010-ben a politikai elszámoltatásnak nagyon nagy háttérrel adtak a Fidesznel, mindent annak rendelték alá, hogyan lehetne az előző politikai rezsim vezetőit valamilyen úton-módon elkapni. Ennek volt része a Gyurcsány ellen indított eljárás, ennek része a Szilvásy ellen indított eljárás, ennek része az ellenem indított eljárás. Tulajdonképpen a Gyuri meg az én büntetőügyemnek van egy közös nevezője, hogy Ferihez közeli figurákat kerestek...

A Honvédelmi Minisztériumban folyt egy büntetőeljárás, már a mi időnkben elkezdődött. Amikor is az egyik tábornok lebukott azzal, hogy a számológépeket és fénymásoló gépeket karbantartó cégtől pénzt kért. Ezt az ember lecsukták. Majd jött a választás, és a választást követően a korábbi vallomásait mind megváltoztatta, és azt vallotta, hogy ő szállított pénzt az én volt államtitkáromnak, Fapálnak, aki elmondása szerint, kísértált az irodából, és azt mondta, hogy megyek a miniszter úrhoz. Ebben a pillanatban az embert kiengedték a börtönből, Fapál Lacit pedig becsukták.

Volt, akit Vácot tartanak, tartottak fogva. Minden hónapban behozták Vácra az ügyészségre, megkérdezték tőle, hogy eszébe jutott-e már Juhászról valami. Azt mondta, hogy nem. Majd visszavitték. Akinek valami valahol eszébe jutott, nem rólam, de másról igen, az hogy, hogy nem, mindig kiment az előzetes letartóztatásból.

A konkrét lakásügy nyomozásánál azt képzeljük el, hogy az első pillanattól fogva nyilvánvaló volt, nem lehet számon kérni rajtam egy olyan szabály be nem tartását, amelyet előttem és utánam is meg még nagyon sok másnál is lehetett alkalmazni. Az ügyészség soha nem tudott válaszolni arra az egy kérdésünkre, hogy mondja már meg, hogy nekem miért nem volt szabad úgy döntenem, miért kellett volna másik jogszabály szerint döntenem? Egyetlen egyszer sem tudtak erre sehol, semmilyen tárgyalási fordulóban válaszolni, ennek ellenére volt olyan szitu, amikor nem is kellett válaszoljon, mert a bíróság készséges volt a tekintetben, hogy ezt elfogadja politikai főbűnként, hogy ti. egy lakásvásárlást engedélyezzek.

Az egész vádemelés úgy zajlott, szakmailag mondom, hogy jön a tanú, akinek elvileg nem szabad tudni, hogy kiről, mit, merre, meddig, megidézik egy kihallgatásra, és a tanúval közlik, hogy ellenem kellene valamit mondania. Meg azt is közlik, hogy ha nem mond ellenem valamit, ha nem én vagyok a hibás, akkor ő a felelős, ő fog a börtönbe kerülni. Jegyzőkönyvek örökítik ezt meg és tanúvallomások.

Én hálát adok mindenkinek, különösen a volt kollegáknak a bátorságukért, hogy egyik sem mondta azt, hogy törvénytellenesen tőlem, valami ukázt kapott volna. Pedig mindegyik mentette a saját farát, és egyéb iránt olyan abszurd dolog történt, hogy eleve a kihallgatásra vitte azokat a papírokat, amelyek a Honvédelmi Minisztériumban születtek korábban, és amelyeket ő otthon a házi páncélszekrényében tárolt... hogy ő meg tudja mutatni: így járt el, ez volt az előzmény.

A bírósági eljárás során öt ügyésszel találkoztunk személyesen. Nekem is meg kell emlékezniem arról, hogy volt szerencsém ahhoz az ügyvédhez, akiről az imént szó volt, Helmecky Laciról. Én abba a középiskolába jártam, ahol ő korábban dolgozott, és kegyvesztett fideszes országgyűlési képviselő volt, egyébként nagyon jó ember, nekem személyes baráti, jó kapcsolatom van vele. Az elmúlt hat évben gyakorlatilag kézfogásért intézte az én dolgomat, amiért hálás vagyok neki.

Amikor én is voltam a Központi Nyomozó Főügyészségen, ahogy mentünk fel a liften, az ügyvédem, az eljáró ügyész meg én, az eljáró ügyész azt mondta, hogy bocsánat, utasítást kaptam. És ezzel ő a saját maga részéről a lelkiismereti terhet letette, elnézést kért. Mi mondtuk, hogy OK, majd mentünk tovább. Majd a bírósági tárgyalás szünetében odajön a következő, és mondja, hogy ne haragudjanak, nem így akartam én ezt.

Szóval, amikor a rendszer a kicsi embereit arra kényszeríti, hogy saját meggyőződésük, szakmai tudásuk, tisztességük ellenére csináljanak valamit, az ilyen abszurd helyzeteket szül, mi meg nem tudtunk vele mit kezdeni. Mi mondtuk volna, hogy ezt el tetszene ismételni a bíróság előtt is? Nem tettünk rá kísérletet, mert értékelve az emberi gesztust, megerősítette a saját igazunkba vetett hitünket, és azt mondtuk, hogy majd a bíróságon keressük a megoldást, és ezeket az embereket, szerencsétleneket nem hozzuk abba a helyzetbe, hogy szembesülni kelljen vele. De a történet így kerek, hogy amikor megszületett az első fokú felmentő ítélet, és átkerült a másodfokra, akkor a másodfokú bíróság odadelegált nekünk egy bírót, ami törvénytelen, szabálytalan, nem is értesítettek bennünket róla. Ennek a bírónak a szavazatával végül is elmeszeltek. És nagyon komolyan visszaolvasta az ügyészségi vádiratot a bíróság anélkül, hogy a korábbi ítéletből, ami egyébként alaposan feltárta az ügyet, és hálával tartozom a bírónőnek, mert ő nem értett hozzá, de – egyébként pár év alatt megtanulta a jogszabályi háttérét ennek a dolognak – hálás vagyok, hogy vette az erőt és ténylegesen végignyálazott mindent. De ezek nem. Döntöttek és azt mondták, hogy az ügyészségnek van igaza. Egyébként egy olyan bírónő, akinek a férje a Központi Nyomozó Főügyészségen dolgozik.

Nagyon sok olyan szituáció merül fel, amit komolyan nem lehet kibírni. Ha az ember nagyon-nagyon komolyan veszi a dolgot, a saját sorsának ilyen alakulását, akkor hihetetlen depresszióba képes esni. Ezért mi is úgy voltunk vele, hogy megpróbáltuk a történet vidám oldalát keresni, már amennyiben vannak ebben vidám dolgok. De kis apró, nüansznyi dolgokon jókat tudtunk szórakozni, és abban a tudatban, hogy majd van valami bíróság valahol, aki egészen bizonyosan érteni és akceptálni fogja azt, hogy mennyire abszurd dolog az, amit csinálnak.

Annyit akarok még mondani, mert ez nagyon fontos, hogy amikor ennek az ügynek az előkészítése folyt, én a parlamentben dolgoztam, parlamenti képviselőként. Minden nap nagyon korán mentem be, azon a bejáraton, ami a Kossuth térnek a hátsó vége. Már Orbán volt a

miniszterelnök. Nem egyszer találkoztam Polt Péterrel, aki rendszeresen járt a miniszterelnökhöz egyeztetésre.

Én a Gyurcsány, illetőleg a Bajnai időszakában nem emlékezem arra, hogy egyszer is kérték volna a legfőbb ügyészt, sőt nagyon ügyeltek arra, hogy még véletlenül se kelljen ezekkel az emberekkel olyan kapcsolatot kialakítani, hogy úgy tűnhesen, hogy ők valamit akarnak. Orbánhoz ment a Polt, majd azt követően elbattyogott, majd utána egy vádemelés, megint elbattyogott, megint egy vádemelés. És ami hihetetlen, hogy ha valaki most rákattint bármelyikünk nevével és ügyében az internetre, akkor ezerszámra dobja ki a lakájmédia különböző csatornáin megjelenő nagyon szemétt, nagyon bántó írások sokaságát, ami stigmatizál, ami valóban karaktergyilkosságot jelent, aminek az az eredménye, hogy egyébként a politika környékéről mindenképpen hessegesse el az embereket. És azok, akik ezt kitalálták, azok most hátradőlnek, mert noha nem fogok börtönbe vonulni, és elvileg van egy bumáskám arról, hogy nem követtem el bűncselekményt és felmentettek, de a stigma rajtam maradt. Nem zörög a haraszt, ha a szél nem fújja – ez a politikusokat beárnyékolja, körbeveszi, és egy olyan fajta bélyeget rak azokra, akik ebben részt vesznek, hogy marha nehéz tőle szabadulni. Vannak egyedi sikerek, mint az én pártelnökömé, és ennek nagyon örülök, de többségében ez kítaszítja azokat a figurákat a politika peremére, akik ebben részesek voltak... Ha még egy mondatot mondhatok: a szolidaritás nagyon fontos. Az a fajta szolidaritás, amit ellenzéki pártok egymástól néha megtagadnak ilyen ügyekben, de a sajátjuk mellett van, aki kiáll, van, aki nem. Én nem mondom azt, hogy nekünk, a demokratika ellenzéki pártoknak valamiféle bűnpártolást kellene végrehajtanunk, de azért a Fideszről mindenképpen példát kéne venni, hogy a csatatéren csak akkor hagyunk sebesültet, amikor már megbizonyosodtunk arról, hogy a) maga tehet róla, b) már nem éli túl. Különböző vigyáznunk kell egymásra, mert Kóvér László örökbecsű üzenete körbelengi a politikai közéletet, és valamennyi politikus feje fölött, mint Damoklesz kardja ott lebeg, hogy egyenként fogunk levadászni benneteket. Ne hagyjuk!

Avarkeszi Dezső: Még egy elemet tennék hozzá. Juhász Feriről, Szilvássy Gyuriról szinte csak úgy jelennek meg cikkek, hogy Gyurcsány miniszterei, majd mindig ilyen módon.

Császay Zsolt: Köszönöm szépen. Bennünket is, amikor azt a szép sukorói ítéletet első fokon kimondták, utána a lakájmédia részletesen úgy jelentette meg, hogy két gyurcsányistát elítéltek. Amikor bűnöztem, Gyurcsány Ferenc érdekében tettem. Életemben nem találkoztam vele, nem is láttam, csak a TV-ben, és úgy tudom, hogy a főnököm is kizárólag hivatali kapcsolatban volt vele. Tehát így nehéz gyurcsányistának lenni, de ez mutatja, hogy mi volt a cél.

A másik, hogy elítélnék vagy nem ítélnék el. Itt egy karkai idézetre hivatkozom, hogy „nem az ítélet a büntetés, hanem az eljárás maga”. Ez Kafka „A per” című művéből való. Tehát nem kell elítélni, bár az se baj, de csak hab a tortán, hogy bevisszük börtönbe is, és büntetést is kiszabunk rá. A fő az, hogy kitesszük egy többéves herce-hurcának, tönkretesszük az egzisztenciáját, a biztonságát, nem tud elhelyezkedni, főleg aki az állami szférában dolgozott évtizedek óta. De a magánszférában sem, mert ki a fenének hiányzik, hogy utána a hatalom bosszút álljon rajta. Ez a totalitárius rendszer része.

Itt nem egy független igazságszolgáltatásról van szó, mert ha független lenne, akkor el sem indították volna az eljárást. Vannak független szereplők is, minden tiszteletem az övéké. Az ügyészek között is találkoztam olyannal, aki szégyellte, hogy milyen szerepet kell betöltenie, jelezte, hogy utasítást kapott. De volt, aki a szemembe nem nézve mondta, hogy a főügyész úr szeretne velem beszélni. Na, most ilyen nincs a büntető eljárásban, hogy egy gyanúsítottal beszélgessen egy ügyészégi vezető. Kihallgathatja szabályos körülmények között, de nem beszélgethet vele. Ki lehet találni, hogy miről akart beszélgetni. Volt olyan

kollegám az előzetesben, akit szintén bevitték, ő úgy tudta, hogy kihallgatásra. Megérkezik a Markóba, és nem viszik tovább az ügyészségre, hanem az ügyész jön le, és azt mondja, hogy beszéljünk. Kérdezi, hogy nem kihallgatás van, hol az ügyvédem? Nem kell ide ügyvéd, beszélgethetünk. Na, most ilyen nincs a törvényekben, ezek törvénysértő eljárások. A koncepció pernek az a lényege, hogy politikai célból, hamis vádak alapján, törvénysértő eljárással hozzák meg a döntéseket. Tehát mi is azt láttuk, hogy a törvényeket sem tartják be, jobb esetben megváltoztatják az illető hátrányára. Ilyenre is volt példa, az ún. személyre szabott jogalkotás...

Ami a sajtót illeti, én médialincselésnek hívom, amikor hazug vádak terjesztenek. A legominózusabb eset volt a whiskys-doboz, amit Juhász miniszter úr esetében emlegettek, a másik a zárkatársamnál, Hagyó Miklósnál, akit a börtönben ismertem meg, az ő esetében a Nokiás-doboz. Amiről kiderült, hogy egy megfélemlített tanúnak a hamis vallomása volt, amit később visszavont. Figyeltem, hogy az a sajtótermék, ha annak lehet nevezni, mikor és hogyan számol be arról, amit korábban napokon át címlapon tartott. A korrekciót lehozta éjjel után, kommentelési lehetőség nélkül. Nem tartotta annyira fontosnak, hogy megdőlt ez a kis „apróság”.

Ez a lényege a rendszernek, hogy kitalálunk történeteket, amit besulykolunk a közvéleménybe, utána, ha megdől a bíróságon, elfelejtjük. Közben elveszíted az állásodat, tönkretesszük az életedet, nem tudsz normálisan élni, ne adj’ isten börtönbe is kerülsz. Mert mindnyájan olyan emberek kerültünk börtönbe, akiknek korábban még közlekedési szabálysértésünk se volt. Most úgy kerültünk kapcsolatba a büntetőüggyel, hogy több tízezes büntetéseket helyeznek kilátásba. Gyilkosokkal, súlyos erőszakos bűncselekményeket hivatásszerűen végrehajtókkal került az ember egy életközösségbe, és a személyi biztonsága sem garantált. Ez nem egyszerű dolog. Ezt lehet humorral védeni bizonyos keretek között, bizonyos történelmi ismeretekkel felvértezve, de akkor se könnyű.

Az időzítésről esett szó. Imréék esetében szó szerint az önkormányzati választások előtti napokban került sor a gyanúsításra. A mi esetünkbe szintén az önkormányzati választási kampány részei lettünk a vezetősáras felvezetéssel. Utána kiderült, hogy az előzetes letartóztatásunknak semmiféle jogszabályi alapja nem volt. Egy bíró le merte ezt írni, utána mi meg be mertünk menni, amihez nem voltak hozzászokva a bíróságokon meg az ügyészségen, és kértük az iratokat. Kiderült, hogy nincs irat. Tehát amivel előzetesbe vittek bennünket, amikor a bíróság erről döntött, nem ismerhettük meg, minek alapján, milyen bizonyítékok alapján raktak előzetesbe. Nem volt ilyen irat. Tehát itt minimum hivatali visszaélés történt, de lehet, hogy eleve hamis vádak alapján kerültünk már előzetesbe is.

Amit a miniszter úr mondott, hogy nincs szolidaritás. A DK-tól kaptunk és kapunk, ezt köszönjük szépen, de azt látjuk, hogy az ellenzéki közvélemény jelentős része vagy közömbös, vagy gyávaságból hallgat. Azt gondolják, hogy igen is, tisztességes eljárásnak vagyunk kitéve. Mi állnánk elébe egy tisztességes eljárásnak, de ezt nem kapjuk meg. Nem tűnik fel a demokratikus ellenzéknek, hogy ha már annyira mondják, hogy a jelenlegi kormány túllép minden civilizált határt, akkor miért pont ebben ne tenné? És nem kéne erre esetleg reagálni? És nem rólunk van szó tehát, nem X és Y-ról, hanem itt a politikai ellenfeleket kívánják lejáratni úgy, hogy bennünket kriminalizálnak, mi pedig olyanok helyett is kell, hogy védekezzünk, akik viszont nem védenek bennünket. Így nagyon nehéz, ráadásul egy iszonyú nehéz társadalmi közegben, egzisztenciálisan a családjainkat is meghurcolják, tehát nemcsak mi szenvedjük ezt meg, megszenvedi a család is, azok, akik semmiről nem tehetnek azon kívül, hogy a hozzátartozóink. Az én esetemben az 50-es évek elejéről származó sebeket tépnek fel, mert ha börtönbe bekerül az ember, akkor megkérdézik, hogy ki volt utoljára börtönbe a családjából, mire mondom, hogy a nagybátyám. Nagyon örült neki az ő, aki bevitte a rend-

szerbe, és kérdezte, hogy mikor volt. Mondom, 1952-ben. Hasonló vád alapján csak akkor szabotázsnak hívták.

A fenének sem hiányzik ez a történelmi párhuzam. 1989 körül örültünk, hogy túlvagyunk ezeken az időkön, most pedig jogászként újra átélem, hogy a jogot nem tartják tiszteletben. Alapvető szabályokat nem tartanak be, nem adnak jegyzőkönyvet, határidőket nem tartanak be, hónapokkal lépik túl a vádemelési határidőket sorozatban, és következmény sincsen. Ha én egy percet késtem volna a bármiféle határidővel, felnégyteltek volna. Nem a hatályos jogszabályok szerint járnak el, ha nem hozott a törvényalkotó új jogszabályt, akkor a régit alkalmazzuk, ami hatályát veszítette. Le van írva. Vagy úgy megszegtem egy törvényt, hogy még meg sem hozták. Le van írva, hogy megszegtem 2004-ben egy 2006-ban meghozott jogszabályt. Nem zavarja őket, így megy a dolog. Az ember nem tudja, hogy mi lehet ennek a vége... Egyelőre vér nem folyt, de nincs kizárva, hogy a politikai perek után jönnek a politikai gyilkosságok is, illetve azért volt egy-két haláleset, ami több mint gyanús. Kövér Lászlót idézve: aki sokat tud, azt könnyen elűtheti a hetes busz.

Lakos Imre: Bírják még figyelemmel? Mert hosszúak vagyunk, de én megértem mindegyik társamat, mert néha, amikor ilyen érdeklődő a kérdés, engem is el tud ragadni a hév. Bár egyre kevésbé, ahogy múlik az idő, de tényleg napokig lehetne beszélni ezekről az idézőjelbe tett élményekről.

Megpróbálok néhány szárazabb dologgal visszakanyarodni a témához. A mi ügyünk egy tipikusan önkormányzati ügy volt. Sokat beszélünk általában önkormányzatokról, de nagyon kevesen ismerik az önkormányzatok lényegét, működését, döntési mechanizmusát, céljait, gazdálkodási módszereit. Ez egy külön világ, külön ismeretanyag. És amikor az első fokú tárgyalásunk volt, akkor a bírónő, aki egy tündéri, aranyos, korrekt, nagyon jól felkészült bírónő, de addig tulajdonképpen fiatalkorúak kábítószeres eseteivel foglalkozott. És ennek a bírónőnek én meg a társaim elkezdtuk magyarázni, hogy mi a tőrő az az önkormányzat, az önkormányzati döntésmechanizmus. És az ügyvédek megpróbálták leinteni minket, hogy ez nem érdekli. Mondom, de ha nem érdekli, nem tanulja meg, nem is fog tudni döntést hozni ebben az ügyben. Hál' istennek a bírónő nyitott volt, érdeklődő és tanulékony, ezt abszolút jó értelemben mondom. Nyitott szemmel, tátott szájjal figyelte, hogy oktatjuk önkormányzati döntési mechanizmusról, és ez alapján végül is meghozta azt a döntést, hogy eleve képtelenség volt elkövetni azt, amivel minket gyanúsítanak, mert kizárt a dolog. Hiszen mi egyszer sem döntöttünk semmiben, mindig a testületek döntöttek. Még hozzáteszem, hogy az ügyészség saját maga ismerte el, hogy a mi ügyünkben nem volt károkozás, az önkormányzat haszonnal jött ki belőle.

A másodfokú bíróság egészen elképesztő dolgot művelt. Megint csak jogi kategóriával: átfogalmazta a vádat. A vádhoz kötöttség, mint fogalom számára nem létezett, ő kreált egy új vádat. Még az ügyész is majdnem hanyatt esett, meg kellett kapaszkodnia szegénynek, mert nem is értette, hogy miről beszél a bírő, mert, hogy ez nem az ő vádja, hanem a bírőé. És ott aztán letöltendő börtönbüntetés. Szóval úgy jöttünk ki a bíróságról, hogy úgy fogott le az ügyvéd, mert már mentem a bírő felé. Mondtam, hogy ember, maga tudja, hogy mit döntött, miről beszél? Mondtam, hogy nézzen a szemembe. Nem nézett a szemembe.

Az ügyészségről abszolút rossz véleményem van. Egyetlen egy olyan ügyéssel nem találkoztam, aki ne droidként viselkedett volna. Senkinek nem volt önálló véleménye, lesütött szemmel, lehajtott fejjel, monoton hangon, droidként olvasták az anyagot. Elképesztő! Semmiféle emberi, semmiféle szakmai szikrát nem láttam abban, amit ők csináltak, végrehajtó egységként parancsot teljesítettek. A Kúriánál aztán megint szerencsénk volt. Hozzáértő bírák végül is elkaszálták ezt a nem létező ügyet.

Ami még nagyon fontos. Hogyan indultak meg az ügyek? A mi esetünkben és nagyon sok más esetben volt egy külön fővárosi csomag, ezt látni kell. A fővárosi csomagban a fővárosi önkormányzati ügyek és a fővárosi közüzemi cégek vezetőinek az ügyei, amelyekből már nagyon sok lezárult. A Főtáv, Kovács Lajosék jogerősen felmentve. Van, ahol még első fokon van a felmentés, van ahol még csak most kezdődött. Ezekben egy darab feljelentő volt, hadd mondjam a nevét, mert remélem, hogy valahol meghallják ezt a nevet: Schneller Domonkos, aki több tucat feljelentést írt. Ezek mind ismeretlen tettes ellen szóló feljelentések. Tehát a feljelentő, vagy feljelentők soha nem néznek szembe azzal, hogy ember, te vállalsz-e valami felelősséget ezért, hiszen ő ismeretlen tettest jelentett fel. Az, hogy Lakos, Kovács vagy a Molnár, hát ő erről nem tehet. Most ez az ember komoly állami pozícióban Fürjes Balázs helyettese, kiemelt állami nagyberuházások felelőse, és ott volt az öbölben, amikor Garancsi az Exim Bank pénzén megvette az öblöt, ami kiemelt állami nagyberuházás lett. Ez az ember az öböl ügyéből nőtt ki, éveken keresztül ezzel kampányolt. Hozzáteszem, hogy a fővárosi önkormányzat cégei ma tele vannak azokkal a rendőrökkel, nyomozókkal, ügyészekkel, akik ezekben a fővárosi ügyekben eljárak és ott eszik Tarlós vastag kenyérét. És senki nem kérdezi meg Tarlóstól, hogy ezek az emberek most mit kapnak? Hálapénzt, júdáspénzt? Ezek az ügyek Tarlósnak nem keveset segitettek. Azt gondolom, hogy a Tarlós egyáltalán nem nyert volna, ha nincsenek ezek az ügyek. Tehát ezek az ügyek egy város, egy ország sorsát befolyásolni tudták. És ez ebben a szörnyű, hogy van egy ismeretlen tetteses bejelentés és van egy droid ügyészség és van egy hezitáló igazságszolgáltatási eljárás, és a végén átalakul egy város képe, egy ország képe. Elképesztő hatása van ezeknek az ügyeknek. Túl azon, hogy minket, magánembereket is érint sokféle módon, mert az én családomat is kikezdték, az ismerőseimet, barátaimat is kikezdték. És a döbbenet az volt, és ezzel be is fejezem, hogy tulajdonképpen amikor felmentettek, akkor haragudtak meg rám igazán. Akkor döbbsentek rá ezek a fiúk, hogy hoppá! Ezt a faszit csak úgy felmentették hirtelen, meg a másikat is, és akkor sokkal erősebb volt az ellencsapás, mert addig az volt, hogy ezt már kinyírtuk, ez már pereskedik, erről már született 1500 újságcikk, ez kész, ez az ürge már ki van nyírva. Amikor felmentettek, akkor meg nézték, hogy ez még a végén feláll, pedig rászámoltak, és megint feláll. Ezt nem lehet hagyni. Szóval ezek nem tiszta ügyek, nincs végük ezeknek, és ahogy közelednek a választások, egyre durvább lesz, egyre jobban elfajul. Erre fel kell készülni. Tehát most, akiket felmentettek, vagy úgy gondolják, hogy túl vannak egy ügyön, azok adják át a tapasztalatukat, és tartsák ébren a lángot, hogy ennek nincsen vége, ennek nincsen vége. Köszönöm.

Tátrai Miklós: Nehéz folytatni. Ha Bacsó Péter élne, akkor a Tanú legalább öt részes lenne csak ezekből az ügyekből, amilyen sztorik vannak. És nagyon igaz, hogy valóban csak humorral lehet ezt az egészet kezelni, mert az ember vagy belehülyül, vagy próbálja a humoros oldalát megtalálni. De amikor olyan helyzetek vannak, hogy az embert éppen viszik másodszor, és megérkezik az Aradi utcai kiváló intézménybe, és ott nyílik az ajtó, és mondja az őr, hogy menjen csak előre, ismeri a járást, most is a nyolcas a maguké, akkor azért megáll az ütő egy pillanatra. Hogy most itt szabad-e röhögni, vagy ez most vér komoly, egyáltalán ez valóban az én életem-e, vagy csak filmet nézek. Mert ezek a mondatok elhangzottak, ezek egyszerre borzasztóak és borzasztó viccesek a maguk abszurd módján.

Azt hiszem, hogy az eredeti kérdés az volt, hogy az eljárók részéről valamiféle elhatárolódás érzékelhető volt-e ezekben az ügyekben, mármint hogy a hatósági személyek részéről. Nekem nagyon eltérő tapasztalataim vannak. Tehát egyrészt amikor bekerültünk Zsolttal együtt a büntetés végrehajtási intézetbe, kis rendőr, kis bv-s az elsőtől az utolsóig pontosan levette, hogy ez nem szokványos ügy. Hogy ez politikai ügy, mi ott politikai fogolyként voltunk elkönnyelve, és ilyen értelemben élveztünk valamiféle megkülönböztetett figyelmet.

Ettől nem volt jobb semmivel, csak nem úgy viszonyultak hozzánk. Ez ilyen kétmondatos beszélgetésekben volt érzékelhető, illetve a Sukoró-ügyben az teljesen érzékelhető volt, hogy a legelső ügyész, akire rásózták ezt az ügyet, ő, ha tehetne volna, elszabotálta volna. Hamar le is váltották. Ő nem bírta azt a sok mocskosságot, amit velünk tettek, illetve tennie kellett. Néhány hónap után lecserélték, és jött egy olyan, akire viszont az a jellemzés illet, hogy droid, és neki semmi sem számít és végrehajtja a parancsot.

Visszakanyarodok egy gondolat erejéig oda, hogy mennyire nem tudták sokan, akiknek el kellett járni, hogy miről van szó, meg hogy mit képzelnek szakmailag magukról. A Sukoró-ügyben meghallgatja a bíróság Gyurcsányt, Bajnait, Verest, Oszkót, akik elmondják, hogy a magyar államnak így és így lett volna jó, majd azt mondja a bíró, hogy szerinte meg nem. És hoz egy ítéletet, hogy menjünk mi börtönbe. Mert jogi értelemben ezt ő megteheti, és fél mondattal nem reagál az ítéletben, hogy azok az emberek, akiknek akkor az volt a dolguk, hogy megmondják, hogy mi az ország érdeke, amit elmondtak a bíróság előtt is: ezek nem létező dolgok. Semmi olyat az első fokú ítélet nem tartalmaz, ami a tárgyaláson elhangzott, és a mi javunkra szolgált volna. Viszont rengeteg olyan tartalmaz, ami nem hangzott el, hanem úgy kitalálódott. És az ítélet alaplogikája tulajdonképpen az, hogy olcsóbban adtuk el a székszárdi telket, mint ahogy az ügyészség mondja, és ez nyilván a vevőnek volt az érdeke. De mivel az értékbecslőt mi hoztuk, ezért csak mi tudunk neki szólni, hogy változtasson az értéken. Mert egyébként csak én beszéltem angolul nyilván a városban, senki más, ezért csak én intézkedhettem az ügyben. Ez négy év börtönbüntetést jelent, ez az okfejtés, amire semmilyen tanúvallomás, papír, az ég egy adta világos semmilyen bizonyíték nincs. Nyilván maga beszélt angolul a jugoszláv békaemberekkel. Kb. ezen a szinten vagyunk, sajnos.

Még egy abszurd helyzetet el kell mesélnem ennek kapcsán. Voltak rossz érzéseim a sukorói tárgyalás legelején, de aztán menet közben egészen kollegiális hangulata lett a tárgyalásnak. Eltartott majd három évig, tehát jó hosszán. Szinte már – buta szó, de – szinte már kollegiális kapcsolat alakult ki. Szünetben az ember beszél két mondatot az ügyésszel, néha a bíróval: jaj, had mutassam be a kislányomat, majd én az eljárás vége előtt egy fél évvel bejelentettem, hogy a családom egy darabig külföldön lesz, úgyhogy, ha nem muszáj, akkor én nem minden tárgyalásra jönnék, mert sok értelme nincs, csak ha muszáj. Mondta a bírónő, hogy persze, persze, rendben van, semmi probléma, és merre és hol, és hogy jaj, hát az milyen jó, hát én a maga helyében nem is jönnék vissza, mert szakemberre ott is biztos szükség van. Majd két hónap múlva azt mondta, hogy menjek négy évre börtönbe. Ilyenkor nem tudom, hogy ennyire szemét, ennyire nem tudta, hogy milyen döntést fog hozni, vagy ennyire az utolsó pillanatban szóltak neki, hogy milyen döntést fog hozni. Vagy fel sem fogja, hogy mit csinál? Hajmeresztő.

És még Imrének ahhoz a megjegyzéséhez, hogy a feljelentők hogyan jártak ezekben az ügyekben. A mi ügyünkben Budai meg a Schiffer voltak a feljelentők... És soha nem került arra sor, hogy akár Schiffert, akár Budait kihallgatták volna az elmúlt hét évben a sukorói ügyben, holott mi indítványoztuk a bíróságnál, hogy ha ők olyan jól tudják, akkor ki kéne őket hallgatni. El se bírálta a bíróság az indítványunkat. Tehát nem hogy indoklással elutasította volna, hanem el sem bírálta. Nem került arra sor, nem volt olyan helyzet, hogy egyet is kérdezhettünk volna ezektől a kiváló uraktól.

Avarkeszi Dezső: Akkor itt a lehetőség, hogy aki szeretne kérdezni, kérem, jelezze.

Kérdező: Herényi Károly az elején említette, hogy nagyon sok olyan ügy van, ami titkosítás alatt fut, és nem nagyon van arra esély, hogy az elkövetkezendő 20–30–40–50 évben ezekre fény derüljön. Ezzel kapcsolatban lenne két kérdésem. Az egyik, hogy ezek a titkosítások kifejezetten csak a jobboldali kormányokra jellemzőek, vagy történeke a másik érában is,

illetve van-e arra bármi esély, jogi lehetőség, hogy ezek a későbbiekben ne maradjanak titkosak, hanem feloldásra kerüljenek?

Herényi Károly: Egy gyors válasz. Nemcsak a Fidesz-kormány idején. Amit említettem, az MDF-kormány idején történt meg. Tehát senki sem kivétel. Ebből az következik, hogy a politikai elitnek közös a felelőssége, és attól tartok, hogy ez a fogja nagyon sokáig akadályozni, mert mindenkiről ki fog derülni valami. Ezt vállalni kéne, de hát kicsi esélyt látok, hogy vállalják, pedig ez lenne az igazi megoldás, de ennek most realitása nincs. Én ezzel az ötlettel körbejártam. Az első felőrában mindenkinek nagyon tetszik, félóra elteltével elkezdik vakargatni a fejüket, és azt mondják, hogy tulajdonképpen nagyon jó, de ezt ezért nem, meg azért nem, meg amazért nem. Pedig nagyon kéne, nagyon kéne a tiszta víz a pohárba...

Kérdező: Csak egy egyszerű kérdés. Hol látják ennek a végét? Amennyire én a történelmet ismerem, nem igazán lehet jogi eszközökkel... Mindig valami csúnya véget ért és sokára. Efelé haladunk, és ez lesz a sorsunk, vagy mégis látnak valami kiutat a szolidaritás erősítésében vagy valami más eljárásban, amit mi még nem ismerünk? Köszönöm.

Avarkeszi Dezső: Valami ilyesmi lesz majd a záró kérdés, úgy hogy kérem, most menjünk tovább.

Kérdező: A kérdésem a következő, hogy kívánnak az elkövetkezendő időben, amikor önök újra színre lépnek, mert reméljük sikerülni fog, mert győzni fogunk, mi azért vagyunk most itt, hogy a korrupció legkisebb árnyéka is eltűnjön a közéletből? Köszönöm szépen.

Avarkeszi Dezső: Köszönöm szépen és akkor az utolsó kérdés.

Kérdező: Rövid leszek. Tudjuk, hogy önök min mentek keresztül. Én kérem önöket, hogy ha lehet, ne vonuljanak ki a politikából, maradjanak a politikában. Erre mit válaszolnak? Amit ennek a fiatalembernek, Tátrai úrnak üzenek az, hogy felülvizsgálati szakvélemény, akár perújítás, de ne hogy hagyja az ügyét veszni. A kérdésem az, hogy az összefogásra önök mit válaszolnak és kérem, ha van erejük, ha lehet maradjon-e a politikában?

Avarkeszi Dezső: Köszönöm szépen. Akik itt ülnek mellettem azoknak csak egy részük politikus, illetve van olyan, aki politikus volt, de felhagyott a pártpolitikai értelemben vett politizálással. Úgy hogy gondolom, az összefogás kérdésében nem igazán akarnak véleményt nyilvánítani, de ha nem így van, akkor nyugodtan tegyék meg. Azt szeretném kérni, hogy legyen egy utolsó kör, már csak azért is, mert már nagyjából túlhaladtuk azt az időt, amire terveztük. Remélem, hogy nemcsak az én számomra volt izgalmas és érdekes a beszélgetés, hanem az önök számára is. Ezekhez a kérdésekhez, amik elhangzottak, még két kérdést tennék hozzá. Az egyik, hogy láttok-e esélyt arra, hogy a demokrácia visszaállítása után jogállami eszközökkel felelősségre lehet vonni ezeknek az ügyeknek a kitervelőit és a végrehajtóit? A másik, hogy láttok-e arra lehetőséget, illetve mit tartanátok méltányosnak, valamilyen módon kárpótolni a meghurcolt embereket?

Tátrai Miklós: A főügyész úr említette a legelején a Demény-ügyet, s ha jól emlékszem, akkor Demény Pali bácsis az '50-es évek elején valamikor ítélték el, és a rehabilitációja az lett, hogy '90-ben képviselő lett a parlamentben. 89 éves volt, amikor képviselő lett. Úgy hogy bízom benne, hogy ennyit talán nem kell várni arra, hogy valami hasonló velünk is történhessen.

De komolyra fordítva, borzasztóan nehéznek látom ezt a dolgot. Két dolog miatt. Az egyik, hogy ezekben az ügyekben nyilvánvaló bűncselekmények történtek az eljárások során. Olyan bűncselekmények, amelyek ma büntethetőek lennének, amelyeket nyomozóhatósági emberek, rendőrök, ügyészek, adott esetben bírák követtek el. Viszont ezek nem hosszú büntetési idejű bűncselekmények, néhány év alatt el fognak évülni, mint hivatali visszaélés vagy közokirat hamisítás. Tehát szerintem jogállami keretek között, nagyon kevés kivételtől eltekintve, három, négy, öt éves táv után ezek a dolgok nem lesznek számon kérhetők. Po-

litikailag és erkölcsileg számon kérhetők lesznek, de büntetőjogi lehetőséget nem nagyon látok. Az az igazság, lehet, hogy pont nekünk kellene a legkeményebbnek lennünk, de amin én átmentem, meg mi átmentünk a Zsolttal, azt senkinek nem kívánom, még nekik sem. Tehát legyen egy rohadt nagy tükör a nappalijuknak a falán, kb. ezt tudom én kívánni tiszta szívből, és ennél többet nem, mert nem.

Avarkeszi Dezső: Köszönöm szépen Miklós.

Lakos Imre: Köszönöm szépen a kitartásukat és a figyelmüket, nagyon jól esett, ahogy néztem az arcukat, az együttérzés, az együttgondolkodás felcsillant, és ez jó. Azt gondolom, hogy nekünk van ilyen feladatunk, mindannyiunknak, akik részt vettünk ebben a történetben, és rajtunk kívül még sokan másoknak. Nekem volt is olyan mondásom az ügyvédeknek, aki nagyon sokat védett, hogy alakíthatna egy borklubot vagy egy pinceklubot, ahol összehívja az általa védett ügyfeleket, elkezdtek számolni, 30-40 embert azonnal össze lehetne szedni. Ezeknek az embereknek a tapasztalatára, mondanivalójára szükség van, és oda kéne figyelni, hogy tudják ezt elmondani, mert ez fontos. Azt gondolom, hogy bárki, aki majd politikával akar foglalkozni, ezeket a tapasztalatokat meg kell, hogy ismerje. Nagyon nehéz nekünk, nekem személy szerint visszatérni a politikába, mert már ott a bélyeg a homlokunkon. Nagyon nehéz. Én azt szeretném, ha lennének olyan fiatalok, olyanok, akik fel tudják venni a kesztyűt és küzdeni, én teljes mellszélességgel ott állnék mögöttük az összes tudással és tapasztalattal. Kicsit pesszimista vagyok, mert nemigen látom a feltörekvő generációt, amelyik váltani akarna, miközben meggyőződésem, hogy ha nincs váltás, akkor a tragédia felé megyünk.

Ha még egy választást tudnak nyerni, az tragikus véget jelenthet az országnak. Úgy hogy erre kell ráébreszteni mindenkit, de nem látom a megoldást most. Nem látom a megoldást. Lehet bízni talán az emberekben, hogy egyszer csak úgy magukra ébrednek, de egyre kevésbé. Szóval azt gondolom, hogy itt vagyunk, használjanak minket, jó értelemben véve azok, akik lelkesen tenni akarnak. Még én is afelé megyek, hogy szeretnék tenni, de ennek azéért korlátai vannak. Nagyon sokszor van bennem olyan érzés, hogy senkit sem akarok abba a kellemetlen helyzetbe hozni, hogy velem kelljen mutatkoznia. Amikor '14-ben véget ért, felmentettek minket, hihetetlen erős bosszúvágy volt bennem. Annyira erős, hogy elkezdtem szégyellni magam, micsoda gusztustalan dolog ez. És azóta csökken, és valóban úgy gondolom, hogy ez nem jó tanácsadó. Bosszúvágyból nem lehet politizálni, bosszúvágyból nem lehet jó döntéseket hozni. Jó szándékból lehet jó döntéseket hozni. Ezt szeretném én is. Köszönöm szépen.

Császy Zsolt: Kezdem én is, amivel Imre befejezte: itt nincs szükség bosszúra. Én bízom abban, hogy az igazságszolgáltatás, ha visszaáll a demokratikus jogállam Magyarországon, akkor magától fogja tenni a dolgát. Már csak azért is, mert látom, hogy ügyészek, bírók is a fogukat csikorgatják, amikor azt látják, hogy itt nem bennünket ítélnék el, akik itt ülünk az asztalnál, vagy a többi vádlottat, hanem az igazságszolgáltatás magát ítéli el, magát járátja le. Az, hogy a bűnüldözésnek, aminek az lenne a dolga, hogy a valódi bűnöket üldözze, ehelyett maga követ el bűncselekményeket, ez a legsúlyosabb bűncselekmény fajta. És ennek igenis lesz következménye, nem azért, mert én akarom, vagy itt az asztalnál ülők akarjuk, hanem ez a történelem menete és a dolgok rendje. Én bízom abban, hogy akik ezt elkövették, nem azt mondom, hogy börtönbe kerüljenek, hanem a jogtörténet szemétdombjára. Ott azért van egy pár elődjük, akik mellé oda ülhetnek. Tutsek, Vida sorolni lehetne azokat a nevéket, akiket mi még a rendszerváltás idején ismertünk, de elfelejtettük, mert abban bízunk, hogy nem kell rájuk emlékezni. Most újabb nevek fogna melléjük kerülni.

Ami az összefogást illeti, páran már gondolkodunk abban – Károlyra nyugodtan nézhetek, azt hiszem –, hogy egyfajta érdekvédelmi egyesületet hozunk létre. Olyanok, akik az ilyen

típusú ügyekben meghurcoltattunk, olyanokkal együtt, akik szolidárisak velünk, hogy ne arról legyen szó, hogy a saját ügyemet, vagy az Imre a maga ügyét, vagy Miklós a sajátját mondja, hanem közös ügyekről legyen szó, ne személyekről. Itt a rendszert szeretnénk jobban bemutatni. És fellépni, mert azt látjuk, hogy a mi érdekeinkben nem lépnek fel mások. Tehát, ha más nem, akkor magunknak kell lépéseket tenni. Sok kétségem nincs afelől, hogy a hatalom erre hogyan fog reagálni. Akár a bejegyzése ennek a társadalmi szervezetnek, akár a résztvevőkkel kapcsolatos rosszallás... Ennek egyik garanciája lenne a jogállam, hogy létre lehet még hozni egy ilyen egyesületet Magyarországon. Tehát nekünk az a dolgunk, hogy amit mi magunk megtehetünk, azt megtegyük, őrizzük meg a nyomokat. Azért annyival könnyebb helyzetben vagyunk az ötvenes évekhez képest, hogy egyrészt még nem akasztanak, másrészt, hogy egyelőre még meg lehet őrizni az iratokat, amelyek később dokumentumként szolgálnak. Már most látjuk annak a jeleit, hogy próbálják eltüntetni ezeket a nyomokat. Nem fog sikerülni. Ezt szerettem volna mondani és erőt, egészséget mindnyájunknak.

Juhász Ferenc: Talpig meg vagyok hatódva, mert nagyon emelkedett az, amit a kollegák mondanak. El is szégyelltem magam, hogy vajon az én indulatomnak, az-e az oka, hogy még túl friss az élmény, vagy valami más. Ezt majd megvizsgálom, de egy biztos, én azt gondolom, hogy kell valamilyen elégtételt szolgáltatni. Igazságot és elégtételt. Abba belenyugodni én nem fogok, hogy elvettek hat évet az életemből. Ugyanaz az érzés, mint itt a fiúknál, bennem is bennem volt abban a pillanatban, amikor bevádoltak, pontosan tudtam, hogy alaptalan, igaztalan, elfogadhatatlan, de abban a pillanatban megszakítottam nagyon sok olyan kapcsolatot, ahol úgy gondoltam, hogy az én pusztja jelenlétem, a velem való együttműködés a másik számára rosszat jelenthet. Nem akartam, hogy a rám vetülő árnyék előle is elzárja a napot, hogy az én párttársaimnak röstelkedniük kelljen, hogy lám itt egy bevádolt figurával van dolguk. Szóval tőlem ezt a hat évet – megmondom őszintén – ingyen elvenni nem lehet, és én visszakövetelek magamnak mindenféle értelemben valamit még az élettől. Jogi értelemben az tesszük, hogy mi most megyünk, bár jogi alapot egyetlen egy jogász nem tud arra, hogy hogyan szerezhethénk, de én most feljelentem a Legfőbb Ügyészséget, tőlük kártérítést igényelve. Nem tudom, hogy egy politikusi karrier eltörésének van-e valami ára, vagy egy politikus tönkretételének, de mi megpróbáljuk a lehetetlent, és megnézzük... Nem pénzről van szó, bár nyilván az se jön rosszul, hanem megmutatni a világnak, hogy nem húzzuk be a fülünket, farkunkat, mert ezek az emberek vád alá helyeztek bennünket. Ha már a bosszúról van szó, akkor egy remény éltet, hogy egyszer majd Polt Péterrel személyesen tudok találkozni, amikor hat ember nem védi, mert momentán hat ember védi, és akkor mélyen a szemébe tudnék nézni.

Ami a teendőket illeti, azt kell mondanom, hogy nekem meggyőződésesem, hogy ha nagyon gyorsan a demokratikus oldalon nem születik meg egy nemzeti minimum a tekintetben, hogy egyáltalán hogyan képzeljük el az Orbán utáni életet, melyek a legfontosabb lépések, ezt milyen módon tudjuk megtenni, milyen feltételeket lehet kialakítani, hogy egy új kormány ne bukjon meg a tizenötödik napon... Mindenféleképpen le kell ebben ülni, és ennek minimum a részévé kell válnia annak, hogy mi történjen majd velük. A Voldemortokkal, mi történjen Simon Miklóssal, nem is tudják, de köztörvényes ügyben minden társát elítélték, nyolc éve a Fidesz nem adja ki. És egyébként a parlamentben ott üldögél, a felesége, aki polgármester, díszpolgári címet ad neki és még sorolhatnám. Mi történjen a Rogánokkal és a holdudvarával és még sorolhatnám. Szóval azt kell mondanom, hogy ugyanazt a politikai stratégiát, amit elkövettünk a Medgyessy-kormány belépésekor, hogy az árkokat betemetjük, és nem foglalkozunk azzal, hogy mi történt, ez szerintem egy önsorsrontó, hamis és rossz stratégia. De hogy mi a jó, azt nyilván közösen kell kialakítani...

Herényi Károly: A bosszú nagyon-nagyon veszélyes dolog. Emlékeztetnék rá, hogy a Budai Gyulának volt egy elődje, Keller Lászlónak hívták, mind a két ember rengeteg bajt tudott előidézni. Tehát erről az útról le kell térni. Nekem az a vágyam, hogy ezeknek az embereknek, akik így viselkedtek akár politikai, akár jogi vonatkozásban, amellet, hogy egy tisztességes jogállamban a jogi felelősségre vonás elkerülhetetlen, az igazi büntetés az a köz kiérdemelt megvetése legyen. Mondok egy példát. A mostani Prima Primissima jelöltek között van egy ember, aki valamikor alkotmánybíró volt. Úgy hívják, hogy Bihari Mihály. Emlékeznek-e arra, hogy amikor a népszavazás volt a szociális kérdésekben, akkor egy alkotmánybírón múltott, hogy legalább két olyan kérdést átengednek, ami teljesen alkotmányellenes volt, mert mind a kettő költségvetéshez kötődött, és egy bíró szavazatán múltott. Úgy hívták ezt az embert, hogy Bihari Mihály. Neki köszönhető többek között a Fidesz kétharmada 2010-ben. Ezt az embert most Prima Primissima díjra fogják javasolni, és akár megkapja, akár nem, ezek fognak neki tapsolni a Művészetek Palotájában. Amíg ez előfordulhat... hát addig itt nagyon nagy a baj. Ebből kell valahogy kimászunk.

Az összefogás megkerülhetetlen, de az összefogás önmagában kevés. És Gyurcsány Ferencnek teljesen igaza van, itt nem Orbán megbuktatása a cél, hanem az a kérdés, hogy ez az ország hogyan fog boldogulni Orbán után. Mi lesz a négyemlítő létminimum alatt élő emberrel. Én, amikor a rendszerváltás megtörtént, negyven éves voltam. Sok mindent ígértem az embereknek. Azok az emberek most velem egyidősek, és nem annyi a nyugdíjuk, mint az enyéem. Volt köztük lakatos, volt villamosvezető meg irodai dolgozó, és ma azon törik a fejüket, miből fogják kiegyenlíteni a számlát. Nem ezt ígértük, én ezért szégyellem magam, nincs okom, hogy a visszatérésen törjem a fejem a politikába, mert ennek óhatatlanul én is részese voltam. Engem nagyon érdekel az alkotmányosság, meg az alkotmánybírórság státusza, de ezeknek az embereknek egy életük van, ezeknek az embereknek valamit adni kell, mert nem ezt ígértük, és valamit tenni kell az érdekükben...

Avarkeszi Dezső: Köszönöm szépen. Kedves Barátaim! Először is szeretném megköszönni Bócz Bandinak a nagyon színvonalas előadását, nagyon érdekes volt, és a kerekasztal beszélgetésben részt vevőknek az időnként nagyon szép, időnként szenvedélyes és érdekes gondolatait. Végül felkérem Kolber Istvánt, az Új Köztársaságért Alapítvány kuratóriumi elnökét, hogy mondja el zárszavát.

Kolber István: Tisztelt Konferencia, kedves Barátaim! Mindenekelőtt nagyon örülök, hogy ilyen sokan eljöttek erre a konferenciára. Magam is szeretném megköszönni Bócz Endrének, nyugalmazott fővárosi főügyésznek és a kerekasztal résztvevőinek, hogy elfogadták az EP Szocialisták és Demokraták frakciójának, valamint az Új Köztársaságért Alapítvány meghívását. Köszönöm én is a nagyszerű előadást, és köszönöm szépen ezt az izgalmas beszélgetést, amely helyenként humorosnak tűnt, de valójában nagyon drámai témáról beszélgettünk. Szeretnék azért is köszönetet mondani, hogy a kerekasztal résztvevői és még jó néhányan ebben az országban tisztességesen kiálltak az igazuk mellett és ezzel kiálltak a jogállam, a törvényesség mellett. Szeretnék kérni nekik egy köszönő és erősítő tapsot. (Taps) Üzenjük, hogy továbbra is támogatjuk őket, továbbra is kiállunk mellettük.

Volt időszak, amikor a koncepciók perекet már csak történelmi eseményként ismertük, tananyagként kezeltük. Sajnálatos módon ismételten aktuálissá vált ez a téma. Nem véletlenül szerveztük ezt a mai konferenciát sem.

1989. július 6-án tárgyalást tartottak a Gyorskocsi utcai börtönben, ugyanabban a tárgyaló teremben, ahol Nagy Imre és társai perét lefolytatták. A rehabilitáló bíróság a Nagy Imre és társai ügyében hozott ítéleteket az elkövetett súlyos törvénysértések miatt hatályon kívül helyezte, a vádlottakat ártatlannak nyilvánította.

Napi hír, hogy Polt Péter legfőbb ügyész által benyújtott indítvány eredményeképpen a következő hónapban, október 13-án a Kúria dísztermében a bíróság, idézem: „A hatvan évvel ezelőtti megtorlásban meghurcolt és ártatlanul kivégzett emberek jó hírüvének helyreállításához és a hozzá tartozók kegyeleti jogának hangsúlyosabb védelme érdekében semmissé nyilvánítja a Nagy Imre perben született ítéleteket.” Megmondom őszintén, nem értem, hogy mi szükség lenne az 1989-es döntés után egy újabb ítéletet hozni. És épp annak a főügyésznek az indítványára történik mindez, aki részese, mozzogója a mai koncepciók pereknek. Talán így akarják ezekről elterelni a figyelmet?

Feltehetjük a kérdést, hogy milyen teendőink vannak a koncepciók megszüntetésével kapcsolatosan. Az első egy politikai-hatalmi természetű feladat. Ahhoz, hogy véget vessünk a koncepciók eljárásoknak, az Orbán-rendszernek buknia kell, s vele Polt Péternek is. Lehetővé kell tenni ezeknek az ügyeknek a jogi és tudományos feltárását, a perek mechanizmusának és a konkrét eseteknek a feldolgozását. Azt hiszem, a mai kerekasztal beszélgetés ezt a munkát elkezdte. Persze a pusztá dokumentálásnál nem lehet megállni. Nem elegendő feltárni, mi történt, és megnevezni az elkövetőket. Tovább kell menni. Nem lehet a jogállamot újratemetni, ha ezekről az ügyekről nem mondják ki az arra hivatott igazságügyi szervezetek az igazságot, ha nem szolgáltatunk igazságot a meghurcoltaknak, ha nem rehabilitáljuk morálisan és egzisztenciájukban az érintetteket. Mindenekelőtt helyre kell állítani a bűnüldöző igazságügyi szervek működésében a törvényességet, a tisztaságot és, ami sokkal nehezebb lesz, a társadalmi bizalmat teljes körűen újra kell építeni.

A jövővel kapcsolatosan felvetett kérdésekkel magam is egyetértek. A kerekasztal résztvevői is többen úgy nyilatkoztak, hogy nekünk az elkövetkező időszakra, a jövő Magyarországról kell gondolkodni. Az Új Köztársaságért Alapítvány, amely a Demokratikus Koalíció pártalapítványa, az elmúlt jó egy-másfél évben egy programalkotási szakaszon esett át. Nagyon sok szakpolitikai műhely működik az Alapítvány keretében, és ezek munkájának gyümölcseként született meg a Sokak Magyarországa című program, amely az oktatás, az egészségügy, a gazdaság, az önkormányzatok, az emberek mindennapi életével kapcsolatos dolgokat fogalmazza meg. Elkerülhetetlen, hogy abban is állást foglaljunk, hogy milyen államot akarunk. Ez a jogállam újratemetését jelenti, de ennek keretében a koncepciók ügyekre, a koncepciók perekre és a különböző korrupciós ügyekre is ki kellett térni. Had citáljam a program ezzel kapcsolatos két-három mondatát, amelyek konkrétan kapcsolódnak a mai konferenciához: „Ha a demokrácia híveiként nem vetnénk fel a felelősség kérdését, ezzel elismernénk a demokrácia lebontásának jogosságát. Ám kampányszerű politikai elszámoltatás helyett törvényes, tisztességes és pártatlan igazságszolgáltatást akarunk. Az orbáni maffiaállam legfőbb kitervelőinek, működtetőinek és közvetlen haszonélvezőinek független bíróság előtt kell felelniük. Az ártatlanul meghurcoltakat, kifizetettakat rehabilitálni és kárpótolni kell.”

Remélem, hogy ezzel a konferenciával legalább egy lépést tettünk ebbe az irányba. Köszönöm, hogy eljöttek.

Új Köztársaságért
Alapítvány